



Fiskeridirektoratet  
Kyst- og havbruksavdelingen

# Brukerhåndbok Akvakulturforvaltning (BAF)

## Innholdsfortegnelse

Del 1 INNLEDNING .....	5
1. INFORMASJON OM AKVAKULTURFORVALTNING OG BRUKERHÅNDBOKEN .....	5
1.1. En overordnet brukerhåndbok.....	5
1.2. Hva brukerhåndboken bygger på .....	5
1.3. Hvordan er brukerhåndboken bygget opp, og hvordan er den tenkt brukt .....	5
1.4. Hva gir brukerhåndboken svar på .....	5
1.5. Hva gir brukerhåndboken ikke svar på .....	6
1.6. Generelle forkortelser brukt i denne brukerhåndboken .....	6
Del 2 STYRING .....	7
2. STYRINGEN AV AKVAKULTURFORVALTNINGEN .....	7
2.1. Statsforvaltningen i dag .....	7
2.2. Forvaltningsreformen .....	7
2.2.1. Nytt forvaltningsregime .....	7
2.2.2. Akvakulturregisteret.....	9
2.2.3. Kompetanseoverføring .....	9
2.2.4. Samhandling og styring av forvaltningen etter 2010.....	11
2.2.4.1. Endring i ansvarsforhold og oppgaver .....	12
2.2.4.2. Konsekvenser .....	12
2.2.4.3. Styring.....	13
2.3. Overordnet regelverk og generelle forskrifter.....	13
2.3.1. Saklig virkeområdet for akvakulturloven (A-loven).....	13
2.3.2. Krav til akvakulturtillatelse .....	13
2.3.3. Tildelings- og driftsfasen .....	13
2.3.4. Tillatelser med antallsbegrensning og tildelingsrunder .....	14
2.3.4.1. "Totrinns systemet".....	14
2.3.4.2. Tillatelse og antall lokaliteter for matfisk av laks, ørret og regnbueørret .....	15
2.3.5. Tillatelser uten antallsbegrensninger .....	15
2.3.6. Bestemmelser om koordinering og tidsfrister.....	15
2.3.6.1. Koordineringsrollen - særlig ved klarering av lokaliteter. ....	15
2.3.6.2. Tidsfrister .....	16
Del 3 PROSESSER .....	18
3. PROSESSER I AKVAKULTURFORVALTNINGEN OG PLANRELATERTE SAKER....	18
3.1. Innledning.....	18
3.2. Planprosessen .....	18
3.3. Innsigelse.....	18
3.4. Hovedprosessen .....	18
3.4.1. Konsekvensutredning (KU).....	21
3.4.2. Søknad .....	21
3.5. Saksbehandling – generelt .....	21
3.5.1. Forvaltningsloven og offentlighetsloven. ....	21
3.6. Saksbehandling etter A-loven og forskrifter .....	22
3.6.1. Lokalitetsklarering – Saksgang .....	22
3.6.1.1. FASE 1 – Mottak og kvalitetssikring av søknaden .....	22
3.6.1.2. FASE 2 – Kunngjøring og offentlig utlegging.....	24
3.6.1.3. FASE 3 – Kommunal behandling .....	24
3.6.1.4. FASE 4 – Statlig behandling .....	24
3.6.1.5. FASE 5 – Sluttbehandling – vedtak.....	24
3.7. Klage .....	27
3.7.1. Saksgangen i klagesaker. ....	27

3.7.2.	Underrette om innkomne klager.....	28
3.7.3.	Uttalelse om klagesaker og saker som skal behandles av domstolene.....	28
3.7.4.	Fiskeridirektoratets myndighet i klageomgangen.....	28
3.8.	Ulike typer tillatelser .....	29
3.8.1.	Laks, ørret og regnbueørret i sjøvann.....	29
3.8.1.1.	Nye og endring i tillatelser .....	29
3.8.1.2.	Tillatelse til spesielle formål.....	30
3.8.1.3.	Tillatelse for slaktemerder .....	31
3.8.1.4.	Fiskeparker av laksefisk i sjøvann.....	32
3.8.2.	Laks, ørret og regnbueørret i ferskvann.....	33
3.8.2.1.	Tillatelse for yngel og settefisk.....	33
3.8.2.2.	Tillatelser til matfisk av laks, ørret og regnbueørret .....	33
3.8.3.	Andre arter i sjøvann.....	34
3.8.3.1.	Tillatelse til <i>andre arter</i> enn laks, ørret og regnbueørret .....	34
3.8.3.2.	Manntallstillatelser i sjøvann.....	35
3.8.3.3.	Tillatelse til fangstbasert akvakultur.....	35
3.8.3.4.	Tillatelse til "put and take".....	35
3.8.3.5.	Havbeite .....	35
3.8.4.	Andre arter i ferskvann.....	36
3.8.4.1.	Tillatelse til andre arter enn laks, ørret og regnbueørret .....	36
3.9.	Oppsummering så langt .....	36
3.10.	Spesielle tema .....	38
3.10.1.	Ulike driftsformer.....	38
3.10.1.1.	Samlokalisering.....	38
3.10.1.2.	Samdrift.....	38
3.10.1.3.	Maksimalt antall lokaliteter for matfisk av laks, ørret og regnbueørret.....	38
3.10.1.4.	Driftsplaner .....	38
3.10.4.	Flytting av tillatelser/driften.....	39
3.10.4.1.	Klarering av lokaliteter for tillatelser tildelt i 2002- og 2003 runden.....	39
3.10.4.2.	Søknad om deling av tillatelser.....	39
3.10.5.	Oppbevaring av tomme merder på lokaliteten .....	40
3.10.6.	Ekspropriasjon.....	40
3.10.7.	Organisasjoner som høringsinnstans.....	40
3.10.8.	Tilsagn.....	40
3.10.9.	Samenes rettigheter .....	40
3.10.10.	Diverse typer virksomhet.....	41
3.10.10.1.	Kultiveringsanlegg .....	41
3.10.10.2.	"Registrerte anlegg".....	41
3.10.10.3.	Polykultur .....	41
3.10.10.4.	Vannlevende planter.....	41
3.10.10.5.	Fremmede arter.....	41
3.10.10.6.	Kråkeboller .....	42
3.10.10.7.	Akvakultur av torsk og annen marin fisk .....	42
3.10.10.8.	Predatorsperre .....	42
3.10.10.9.	Leppefisk .....	42
DEL 4 STØTTE .....		43
4. PROSESSTØTTE .....		43
4.1. Lenker.....		43
5.1. Brukerdokumentasjon Akvakulturregisteret .....		44
5.2. Kvalitetskontrollprosedyrer Akvakulturregisteret.....		44

5.3. Permanente opplæringstiltak.....	44
5.4. GIS .....	44
5.5. Akvakulturregister .....	44
5.6. Dialog og gjensidig kompetanseutveksling.....	44
5.7. Behov .....	44
5.8. Metode.....	44
5.9. Videre lesing.....	44
5.9.1. Aktuell litteratur.....	44

## Del 1 INNLEDNING

### 1. INFORMASJON OM AKVAKULTURFORVALTNING OG BRUKERHÅNDBOKEN.

Her kan du lese mer om hva denne brukerhåndboken er og hvordan den er bygd opp. Vi har valgt å bruke begrepet håndbok for å hindre en sammenblanding med referanser til ulike veiledere i teksten.

#### 1.1. En overordnet brukerhåndbok

Dette er en brukerhåndbok som omhandler de oppgavene som blir overført fra Fiskeridirektoratet til fylkeskommunene fra 1.1.2010, i forbindelse med forvaltningsreformen. Brukerhåndboken er avgrenset til akvakulturforvaltning og planrelaterte saker.

Dette er en foreløpig versjon (**versjon 0.7**), som blir distribuert på papir. Brukerhåndboken med vedlegg vil bli revidert og oppgradert til versjon 1.0, senest **1. januar 2011**. Versjon 1.0 vil bli distribuert via Internett og vedlikeholdt der. Når denne foreligger, vil papirversjonen være utgått på dato.

#### 1.2. Hva brukerhåndboken bygger på

Grunnmuren i denne brukerhåndboken er Fiskeridirektoratets samling av instruksjer, brev, avklaringer, prinsipp, vedtak og andre styrende dokument, som *tidligere* var samlet i de såkalte F/O-mappene (Forvaltning Oppdrett). Dette er en metode Fiskeridirektoratet sentralt har brukt for å bistå regionkontorene i deres saksbehandling.

Videre er det bygd på med andre rutiner, veiledere og prosedyrer som har blitt utviklet på siden av F/O-mappen. Disse mappene er imidlertid ikke lenger ajourført.

#### 1.3. Hvordan er brukerhåndboken bygget opp, og hvordan er den tenkt brukt

Brukerhåndboken er bygd opp av flere deler.

Den første, innledende delen beskriver hva brukerhåndboken inneholder, og hvordan den er bygd opp. En del sentrale begrep blir definert her.

Del 2 handler om den overordnede styringen av akvakulturforvaltningen. Her beskrives blant annet hvordan den overordnede styringen av prosessen er, det overordnede regelverket og de generelle forskriftene på området.

I del 3 går vi dypere inn i forvaltningen, og ser på de operative saksbehandlingsprosessene, de ulike typer tillatelser og vi går også gjennom en del konkrete tema.

Del 4 fokuserer på støtteverktøyene i disse prosessene samt stoff mer av typen "kjekt å vite". Her finner du også tips til aktuell litteratur, historikk med mer.

#### 1.4. Hva gir brukerhåndboken svar på

Først og fremst gir brukerhåndboken svar på hvordan Fiskeridirektoratet *har løst* de oppgavene som blir overført gjennom forvaltningsreformen. Den gir ellers svar på hvordan de statlige styringssystemene har fungert, gir erfaringsbaserte råd og tips og den gjør rede for hvilke støtteverktøy som finnes.

### 1.5. Hva gir brukerhåndboken ikke svar på

Utover regelverket, gir ikke brukerhåndboken svar på hvordan fylkeskommunene skal drive sin forvaltning. Fylkeskommunene kan bruke brukerhåndboken som et oppslags- og referanseverk og tilpasse den til sin virkelighet, hvis ikke annet er oppgitt i håndboken eller vedleggene.

### 1.6. Generelle forkortelser brukt i denne brukerhåndboken

Alle etater utvikler et stammespråk, så også Fiskeridirektoratet. Her har vi laget en liste over egne og allmenne forkortelser, som blir brukt i dette dokumentet.

Begrep	Definisjon
A-loven	Akvakulturloven
A-registeret	Akvakulturregisteret
BAF	Brukerhåndbok akvakulturforvaltning
BRREG	Brønnøysundregistrene
DN	Direktoratet for Naturforvaltning
FHL	Fiskeri- og havbruksnæringens landsfor <b>eningbund</b>
Fiskeridir.	Fiskeridirektoratet
FKD	Fiskeri- og kystdepartementet
Fvl	Forvaltningsloven av 10. februar 1967
GIS	Geografiske informasjonssystemer
IK-akva	Internkontroll akvakultur
IMR	Havforskningsinstituttet (HI)
KH	Kyst- og havbruksavdelingen (i Fiskeridir.)
KU	Konsekvensutredninger
Klif	Klima- og forurensningsdirektoratet (tidligere SFT)
MD	Miljøverndepartementet
MTB	Maksimalt tiltatt biomasse (benevnes i tonn)
NINA	Norsk institutt for naturforskning
NIVA	Norsk institutt for vannforskning
NLF/NLV	Nasjonale laksefjorder/Nasjonale laksevassdrag
NVE	Norges vassdrags- og energidirektorat
NYTEK	NS 9415 Flytende oppdrettsanlegg – krav til lokalitetsundersøkelse, risikoanalyse, utforming, dimensjonering, utførelse, montering og drift.
Offl.	Offentlighetsloven
Pbl.	Plan- og bygningsloven
Regioner	Fiskeridirektoratets regionkontor
Veileder	Veileder til søknadsskjemaene

På side 13 pkt. 2.3.3. finnes det en oversikt over de ulike forskrifter i medhold av A-loven.

## Del 2 STYRING

### 2. STYRINGEN AV AKVAKULTURFORVALTNINGEN

Her kan du lese mer om statlig forvaltning, Forvaltningsreformen og overordnet regelverk.

#### 2.1. Statsforvaltningen i dag

Stortinget vedtar lover og departementene vedtar forskrifter i medhold av lovene. I A-loven og de tilhørende forskriftene er det definert forvaltningsoppgaver. Det finnes også forvaltningsoppgaver innen akvakultur i andre lover og forskrifter, se f. eks pkt. 2.3.6.

Fiskeridirektoratet er hovedansvarlig for akvakulturforvaltningen. Frem til 31.12.09 har Fiskeridirektoratets regionkontor utført en stor del av forvaltningsoppgavene. I tillegg til lov- og regelverket får forvaltningen styringssignal gjennom Statsbudsjettet, som vedtas av Stortinget. Fiskeridirektoratet får også et tildelingsbrev fra FKD som presiserer og konkretiserer det som står i Statsbudsjettet.

#### 2.2. Forvaltningsreformen

##### 2.2.1. Nytt forvaltningsregime

Fra 1.1.2010 flyttes mye av tildelingsmyndigheten etter A-loven til Fylkeskommunene gjennom forvaltningsreformen. Omfanget av forvaltningsreformen er beskrevet i Ot.prp. nr 10 (2008-2009) *Om lov om endringer i forvaltningslovgivingen mv. (gjennomføring av forvaltningsreformen)*.

Når det gjelder akvakulturforvaltningen generelt, innebærer reformen at fylkeskommunene får ansvaret for saksbehandling i *tildelingsfasen*. Fiskeridirektoratet har fortsatt ansvaret etter A-loven i *driftsfasen*. I figur 1 (neste side) viser vi en enkel skisse av de to fasene, uten å definere hvem som har ansvaret for hva. Fylkeskommunene sin saksbehandling gjelder tildeling av nye og endring i eksisterende tillatelser (med og uten antallsavgrensing), og all klarering av lokaliteter (gul bakgrunnsfarge).

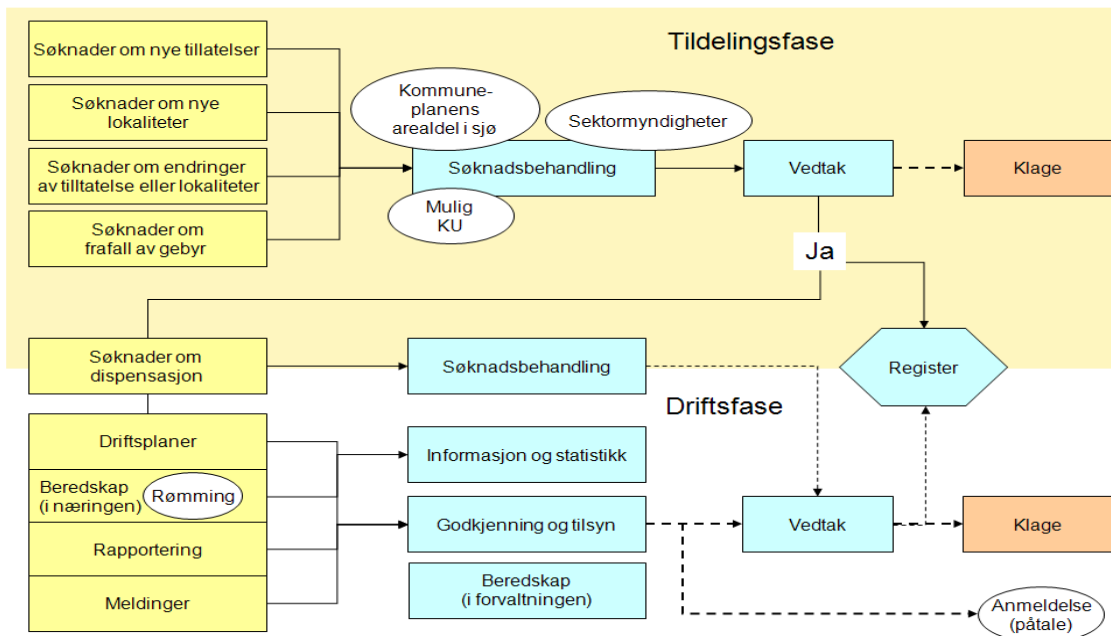
I del 3 går vi gjennom de ulike typer tillatelser og fylkeskommunenes myndighet mer detaljert.

Selve saksbehandlingen innebærer å

- kvalitetskontrollere søknaden
- vurdere KU
- oversende søknaden til kommunal behandling
- oversende søknader til sektormyndighetene
- koordinere svar og fatte vedtak etter akvakulturloven
- registrere opplysninger i A-registeret
- oversende klager til andreinstans behandling.

Fylkeskommunene får også overført to typer planrelaterte saker. Dette er innsigelser på vegne av havbruksinteresser (kystsoneplaner) og konsekvensutredninger (KU) etter PBL.

## Faser i akvakulturforvaltningen



Figur 1: Forholdet mellom tildelings- og driftsfase



### 2.2.2. Akvakulturregisteret

Som en konsekvens av forvaltningsreformen må A-registeret omtales spesielt. En rekke opplysninger om tillatelser og lokaliteter skal føres der. Registeret er i A-registerforskriften definert som et realregister med positiv og negativ troverdighet. Kort sagt; alt som står i registeret er sant, og det som ikke står der gjelder ikke. Dette gjelder de opplysningene som følger av A-registerforskriften § 4.

Frem til årsskiftet 2010 er det Fiskeridirektoratet og BRREG som fører inn opplysninger. Fra årsskiftet skal også fylkekommunene registrere opplysninger om:

- a) Tillatelsens art, lokalitet(er), nummer, fylke, kommune, tidspunkt for etablering og eventuelle tidsbegrensninger, type tillatelse, kapasitet, begrensninger av tillatelsens innhold
- b) Identifikasjon av den personen eller det foretak som registreringen gjelder for.

Fylkeskommunens medarbeidere får tildelt brukerrettigheter (lese- og skriveadgang) av Fiskeridirektoratet. For å få skriveadgang må du ha gjennomført nødvendig opplæring. Vi anbefaler også opplæring for de som bare trenger leseadgang. Opplæringsbehov meldes til brukerstøtten i Fiskeridirektoratet, se brukerdokumentasjonen. Etter gjennomført opplæring vil Fiskeridirektoratet tildele skriveadgang. Skriveadgangen skal ikke overlates til andre.

Dette fordi kvaliteten på registeropplysningene må være svært høy. En ting er at registeret skal være et realregister, og en feil i registeret blir dermed et brudd på A-registerforskriften. En annen ting er at både saksbehandlere og de som fører tilsyn med næringen er avhengige av å kunne stole på opplysningene. Fiskeridirektoratet har derfor innført kvalitetskontrollrutiner, som er forskriftsfestet, jf. A-registerforskriften § 5.

A-registeret blir omtalt flere steder i denne brukerhåndboken, og opplysninger om brukerstøtte og brukerdokumentasjon finnes i pkt. 2.2.3 kurs i A-registeret og brukerveilederen for registeret.

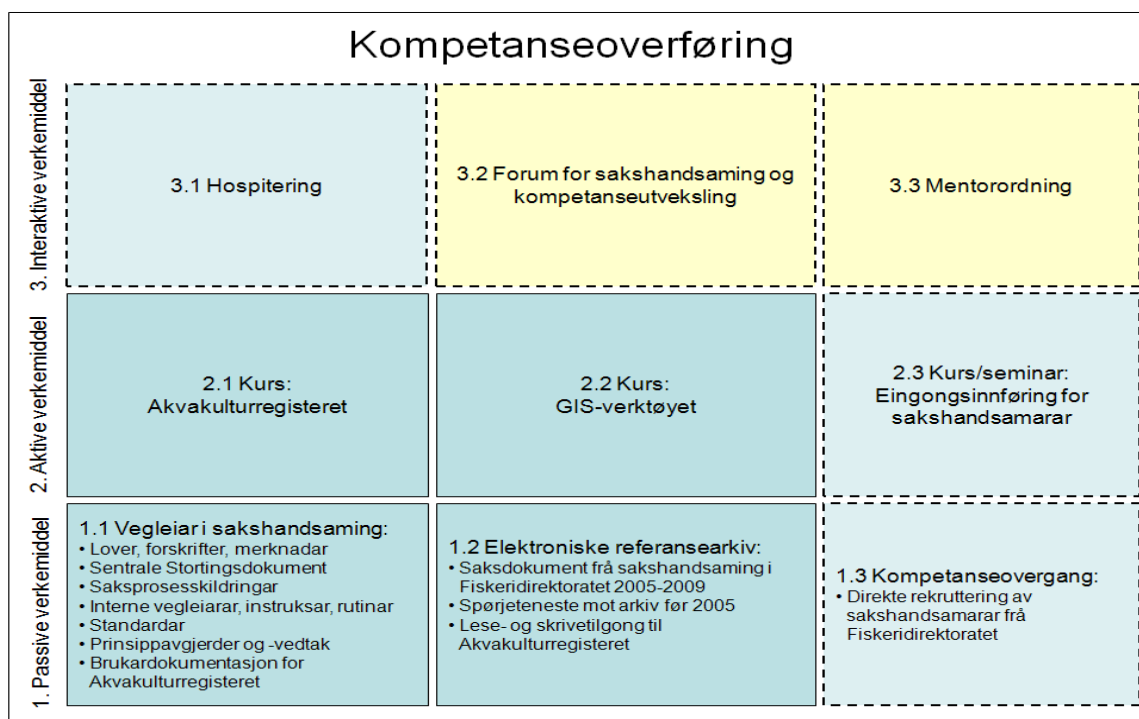
Når det gjelder FKs myndighet til å slette i registeret, vises til vårt [brev av 8.3.10](#).

#### 2.2.2.1. Miljødatabasen

[Fylkeskommunene har leseadgang til Fiskeridirektoratets miljødatabase, se også pkt. 3.6.1.1. og 3.6.1.5.](#)

### 2.2.3. Kompetanseoverføring

Fiskeridirektoratet har et definert ansvar for å overføre kompetanse til fylkeskommunene. Denne brukerhåndboken er et tiltak i en større tiltakspakke. Figur 2 viser en oversikt over alle tiltakene. De sentrale tiltakene blir omtalt spesielt etter denne.



Figur 2: Kompetanseoverføringsmodell

*Overføring av arkiv og registertilgang (referansearkiv)* Alle fylker får tilsendt CD-er med et uttrekk av aktuelle arkivsaker. Den første dekker perioden 2005-2008. Den andre vil gjelde 2009. Det som blir oversendt er i NOARK 4-standard. Fylkene velger selv hvordan de vil behandle opplysningene. Opplysningene bør være tilgjengelig for saksbehandlerne.

#### *Kurs i A-registeret og GIS-løsningen*

Fiskeridirektoratet tilbyr fire kurs i A-registeret, inkludert GIS. Kursene går i Bergen. Mer informasjon er sendt i eget brev. Behov for opplæring av nye medarbeidere utover dette, meldes til brukerstøtten for registeret. Opplæringsmetode avtales etter hvert.

#### *Overføringsseminar*

Fiskeridirektoratet arrangerer et overføringsseminar. Formålet med seminaret er både å gi en innføring i akvakulturforvaltning og planrelaterte saker med utgangspunkt i denne veilederen, og en markering av at fylkene overtar oppgaver fra direktoratet.

#### *Hospitering*

Regionkontorene tilbyr hospitering i en avgrenset periode. Dette avtales mellom fylke og angjeldende region.

#### *Permanente forum*

Dette bør diskuteres med fylkeskommunene.

- Samarbeidet med fylkeskommunene i fortsettelsen, både mht plan og i saksbehandlingssammenheng
- Siden Fiskeridirektoratets regionkontor fortsatt skal komme med innspill om akvakulturinteresser i den kommunale planprosessen, men fylkeskommunen skal ha innsigelsesmyndigheten, bør det etableres samarbeidsfora mellom Fiskeridirektoratet og fylkeskommunene der behovet for innsigelser kan avklares.

- En annen problemstilling er hvordan forholder vi oss i overgangsfasen, dvs. når vi har fremmet en innsigelse og saksbehandlingen ikke er sluttført før 31.12.2009.

[Fiskeri- og kystdepartementet har gitt følgende retningslinjer om dette:](#)

["Når det gjelder førsteinstans saksbehandling ble alle saker som lå til behandling i regionkontorene overført til fylkeskommunene fra 1. januar 2010 uten overgangsordning. Bakgrunnen var at det generelt ved regionkontorene var mangel på kompetent personell som en følge av at saksbehandlere var gått over i stillinger i fylkeskommunene. I lys av dette kan ikke departementet se at det vil være hensiktsmessig at regionkontorene skal behandle innsigelser videre, dvs. at også alle disse behandles av fylkeskommunene fra 1. januar.](#)

[I saker der en plan er lagt ut på ny etter 1. januar 2010 må fylkeskommunen enten tiltre Fiskeridirektoratets tidligere innsigelse eller fremme egen innsigelse. I motsatt fall vil innsigelsen falle bort."](#)

[Her vil det antakelig være naturlig at den som har fremmet innsigelsen behandler saken fram til endelig vedtak. \(Frank dette må vel rettes da det er tatt beslutning, jf brev fra FKD av 24.2.10.](#)

[Her vil det antakelig være naturlig at den som har fremmet innsigelsen behandler saken fram til endelig vedtak. \(Frank dette må vel rettes da det er tatt beslutning, jf brev fra FKD av 24.2.10.](#)

- Se for øvrig pkt 2.2.4. hvor samhandling også tas opp.

#### *Rådgivningstjeneste/mentorordning*

Også dette temaet bør diskuteres på seminaret. Her må det komme frem oppdatert kontaktinformasjon.

Anne-Karin Natås vil inntil videre være kontaktpersonen i Fiskeridirektoratet sentralt.

Hennes telefonnummer er 970 33 120 og e-post adressen er:

[anne-karin.natas@fiskeridir.no](mailto:anne-karin.natas@fiskeridir.no). Hun vil videreformidle henvendelser der vi har spesialkompetanse på området.

### **2.2.4. Samhandling og styring av forvaltningen etter 2010**

#### **2.2.4.1. Endring i ansvarsforhold og oppgaver**

Overføringen av ansvar innen akvakulturforvaltning medfører at Fiskeridirektoratet sentralt må arbeide annerledes. Rollen til direktoratet er beskrevet i kapittel 8.3.1 i Ot.prp. nr. 10. Direktoratet sentralt skal håndtere "faglig instruksjon, kompetansebygging og oppfølging" overfor to ulike myndigheter (fylkeskommunene og direktoratets regioner) etter overføringen. Det blir også pekt på at når to ulike etater skal samordne aktiviteter etter samme lov, er det et behov for et tett og godt samarbeid og sikker informasjons- og dokumentflyt.

#### **2.2.4.2. Konsekvenser**

Den viktigste konsekvensen av det som står i Ot. prp. nr. 10 er at Fiskeridirektoratet og fylkeskommunene er gjensidig avhengige av hverandre og etatene må samarbeid tett.

På noen områder blir dette ekstra tydelig.

##### *Lov- og regelverksutvikling*

I tillegg til at Fiskeridirektoratet har en selvstendig rolle i utviklingsarbeidet, benytter Fiskeri- og kystdepartementet (FKD) ofte Fiskeridirektoratet som rådgiver og ansvarlig for utforming av nye og revidering av eksisterende lover og forskrifter. Dette inkluderer også skriving av merknader. Fiskeridirektoratet sentralt må her hente kompetanse fra regionkontorene fordi der sitter førstehåndskunnskap om behov og utfordringer i næringen. Denne kompetansen må Fiskeridirektoratet nå også søke i fylkeskommunene. I tillegg trenger direktoratet uoppfordrede innspill og forbedringsforslag.

##### *Søknadsskjema og veileder.*

Fiskeridirektoratet har ene ansvaret for utarbeidelse og ajourhold av disse. For å gjøre dette trenger vi innspill fra fylkeskommunene.

##### *Rådgiving og utredninger*

Direktoratet gir også andre typer råd og foretar andre former for utredninger. På samme måte som i regelverksutviklingen vil direktoratet ha behov for innspill fra fylkene.

##### *Forvaltningsforskning*

Fiskeridirektoratet leder ofte prosesser der det blir hentet inn forvaltningsrettet forskning. Også her vil direktoratet ha behov for innspill, presiseringer, behovsvurderinger og kunnskap fra fylkeskommunene.

##### *Andreinstansbehandling*

Fiskeridirektoratet skal klagebehandle vedtak som fylkeskommunene har fattet. Klagebehandler vil ofte kunne ha behov for tilleggsinformasjon fra fylkeskommunene.

##### *Akvakulturregisteret*

A-registerforskriften beskriver hva fylkeskommunene og Fiskeridirektoratet skal registrere av opplysninger og begge organer vil være avhengige av korrekte registeropplysninger i sitt arbeid. Fylkeskommunene må ha korrekte opplysninger for å kunne behandle både akvakultur saker og planrelaterte saker. Fiskeridirektoratet må ha korrekte opplysninger i eventuelle klagesaker og ikke minst i tilsynsarbeidet.

##### *Tilsynsarbeid*

Fiskeridirektoratet baserer sitt tilsynsarbeid på strategiske risikovurderinger. Det vil kunne være behov for å be fylkene om informasjon i dette arbeidet.

##### *Tillatelser til særlige formål*

Fiskeridirektoratet skal beholde saksbehandling knyttet til tillatelser til særlige formål (stamfisk, undervisning, forskning, visning etc.). Der det blir gitt tillatelser, skal fylkeskommunene foreta lokalitetsklareringen. Her er det et behov for god dialog.

I bunn og grunn handler alt dette om gjensidig informasjons- og kompetanseoverføring.

### 2.2.4.3. Styring

FKD styrer Fiskeridirektoratet gjennom tildelingsbrev og rapportering. Selv om fylkeskommunene får sine styringssignaler fra et annet departement, forutsettes det å være tilstrekkelig samsvar mellom signalene. Dette vil også kreve dialog mellom etatene. Til sist skal direktoratet og fylkene rapportere i forhold til samme arbeidsområde, noe som også vil kreve samordning og dialog. Hvordan dette blir gjennomført i praksis er ikke bestemt.

## 2.3. Overordnet regelverk og generelle forskrifter

### 2.3.1. Saklig virkeområdet for akvakulturloven (A-loven)

Loven gjelder produksjon av akvatiske organismer (akvakultur). Med akvatiske organismer forstås vannlevende dyr og planter. Som produksjon regnes ethvert tiltak for å påvirke levende akvatiske organismers vekt, størrelse, antall, egenskaper eller kvalitet. I tvilstilfeller kan departementet i enkeltvedtak eller forskrift bestemme hva som anses som akvakultur. Se Ot.prp. nr. 61 (2004-2005) side 11 og side 38. Se også ot.prp. nr. 61 side 54-56.

Fiskeridirektoratet er delegert myndighet til i tvilstilfelle å bestemme i enkeltvedtak hva som anses som akvakultur, jf. A-loven § 2.

Presisering av hva som *går inn under* A-loven

- Vannlevende planter og dyr – se pkt. 3.10.
- Hummerparker
- Oppbevaring av tomme merder på lokaliteten, se pkt. 3.10.

Presisering av hva som *ikke* omfattes av A-loven (Annet regelverk kan være aktuelt)

- Oppbevaring som ledd i tradisjonelt fiske. Jfr. ot.prp. nr. 61 (2004-2005) side 38, nederst i høyre spalte og videre på side 39.
- Settefiskanlegg *bare* til kultiveringsformål reguleres av lakse- og innlandsfiskekloven, jf. A-loven § 2 fjerde ledd. Se for øvrig pkt. 3.10.
- Etablering av genbanker sees på som kultivering, se pkt. 3.10.
- Utstyrproduzentens midlertidige oppbevaring av merder der formålet er utstilling og demonstrasjon for salg av merder.

Flere eksempler kan komme etter hvert.

Når en skal vurdere grensetilfeller, må en foreta en risikovurdering. Noen vurderingselementer er varighet, størrelse, fremmede organismer..., forskning forbundet med stor risiko etc. En må huske på at hvis en definerer en virksomhet ut av A-loven, vil heller ikke driftsforskriften gjelde og de konkrete kravene til forsvarlig drift. Vi vil lage en liste over hvilke arter som ikke er naturlig hjemmehørende ... Her vil vi kunne få en viss hjelp når HI saken er ferdig. (innspill fra JeHol)

### 2.3.2. Krav til akvakulturtillatelse

Ingen kan drive akvakultur uten tillatelse etter akvakulturloven, jf. for eksempel laksetildelingsforskriften § 5 og tildelingsforskriften for andre arter § 4. Se også pkt. 3.4.2. Innehaver av tillatelsen må videre være registrert i akvakulturregisteret for å kunne drive lovlig akvakulturvirksomhet, se lovens § 4, jf. § 18 første ledd.

### 2.3.3. Tildelings- og driftsfasen

Lovens § 6 gir generelle vilkår for tildeling av akvakulturtillatelser. Lovens §§ 7-9 gir særlige regler for tillatelse til laks, ørret og regnbueørret, samordning i saker om etablering av akvakultur og endring og tilbaketrekking av akvakulturtillatelse. Videre omhandler kapittel III miljøhensyn, kapittel IV arealutnyttelse, kapittel V registrering, overføring og pantsettelse av akvakulturtillatelse,

kapittel VI generelle krav og forpliktelser,  
 kapittel VII reaksjoner ved overtredelse  
 kapittel VIII avsluttende bestemmelser.

Det er gitt flere forskrifter med nærmere bestemmelser om tildeling av tillatelser, jf. lovens § 6. Som hovedregel er regelverket bygd opp med egne forskrifter for tildelingsfasen og egen forskrift for driftsfasen. *For tildelingsfasen* har vi i dag følgende forskrifter:

- Laksetildelingsforskriften FOR 2004-12-22 nr. 1798
- Tildelingsforskriften for andre arter FOR 2004-12-22 nr. 1799
- KU-forskriften av 1.4.2005, hjemlet i plan- og bygningsloven.
- Forskrift om samordning og tidsfrister i behandlingen av akvakultursøknader av 18.05.10

Unntak fra ovennevnte inndeling er forskrifter som gjelder *både tildelingsfasen og driftsfasen*:

- Havbeitforskriften FOR 2003-08-28 nr. 1110
- Forskriften for nasjonale laksefjorder FOR 2009-06-22 nr. 961
- Forskrift om særskilte tiltak i enkelte områder for akvakulturrelatert virksomhet, fastsatt 13.10.09
- Gebyr og avgift forskriften FOR 2001-12-21 nr. 1597.
- Akva-registerforskriften FOR 2005-12-28 nr. 1706.
- Eiermessige endringer i selskap FOR 2004-12-22 nr. 1800
- Forskrift om særskilte tiltak i enkelte områder for akvakulturrelatert virksomhet FOR 2009-10-13 nr. 126.
- Instruks om Hardangerfjorden av 08.04.2008 09/12719 dok. nr.1
- **Forslag** til forskrift om Hardangerfjorden
- **Forslag** til forskrift om kapasitetsøkning i 2010. Denne er imidlertid blitt utsatt.

Da fylkeskommunens myndighet begrenses til tildelingsfasen, går vi ikke nærmere inn på driftsfasen i denne omgang. Vi nevner likevel forskrifter som *bare* gjelder i driftsfasen:

- Akvakulturdriftsforskriften FOR 2008-06-17 nr. 822
- Krav til teknisk standard (NYTEK) FOR 2003-12-11 nr. 1490 (**til revisjon**)
- IK-akvakulturforskriften FOR 2004-03-19 nr. 537
- Reaksjoner ved overtredelse FOR 2007-03-29 nr. 361 (**til revisjon**).

### 2.3.4. Tillatelser med antallsbegrensning og tildelingsrunder

Lovens § 7 har *egne regler* for tildeling av tillatelse i sjø for matfisk av laks, ørret og regnbueørret. Laksetildelingsforskriften regulerer dette nærmere og tillatelse for matfisk av disse artene er antallsbegrenset. FKD bestemmer *når* det skal tildeles nye matfisktillatelser til disse tre artene, *antall*, *ev. utvidelse* av eksisterende tillatelser, *geografisk fordeling*, *vederlag*, *tildelingsmåte* og *tildelings- og prioriteringskriterier*.

For havbeite har vi også hatt tildelingsrunder. Her vil det antagelig skje endringer og vi vil komme nærmere **tilbake** til dette når vi har mer informasjon.

#### 2.3.4.1. "Totrinns systemet".

For de *antallsbegrensede tillatelsene av matfisk av laks, ørret og regnbueørret i sjøvann* har vi et "totrinnsystem" hvor en fatter to vedtak. Dette innebærer at en først tar stilling til hvilke søkere som skal få tilsagn om tillatelse. Ved utvelgelse av søknader i konkurranse, vil disse tilsagnene gjelde personvalget. Tilsagnene er enkeltvedtak med klagerett. Slike tilsagn gir ikke rett til drift. Dette gjelder selv om geografiske hensyn som lokalisering kan utgjøre deler av vurderingen av om tilsagn skal gis, men på dette tidspunktet er ikke lokalitetsklareringen foretatt.

Deretter behandler fylkeskommunen søknaden om klarering av lokalitet. Det er først når lokaliteten er klarert og ev. øvrige vilkår i tilsagnet er oppfylt at det ved utstedelse av tillatelsesdokumentet fattes vedtak som gir rett til drift.

Dette systemet benyttes også ved tildeling av tillatelse til *matfisk av laks, ørret og regnbueørret i sjøvann til særlige formål*, for eksempel tillatelse til forskning og utvikling (FOU), undervisning, visning, stamfisk etc. Her er det Fiskeridirektoratet sentralt som behandler søknaden der en vurderer kriteriene for å få innvilget tillatelse. Etter at det er gitt tilsagn om tillatelse, blir fylkeskommunen bedt om å behandle søknad om klarering av lokalitet som skal knyttes til tillatelsen, jf. laksetildelingsforskriften kapittel 6. I noen tilfeller er det spesielle forhold som må ivaretas ved lokalitetsklareringen, jf. pkt. 3.10. Fylkeskommunens myndighet framgår av laksetildelingsforskriften § 8 andre ledd som sier at Fiskeridirektoratet skal sende tilsagnet til fylkeskommunen for lokalitetsklarering.

Viser for øvrig til at A-registeret ikke gir adgang til å registrere tilsagn og slik registrering er en forutsetning for å kunne drive lovlig.

#### **2.3.4.2. Tillatelse og antall lokaliteter for matfisk av laks, ørret og regnbueørret.**

For tillatelse til matfisk av laks, ørret og regnbueørret i sjø er det en begrenset adgang til å klarere flere lokaliteter per tillatelse. Se pkt. 3.8. hvor dette omtales nærmere.

#### **2.3.5. Tillatelser uten antallsbegrensninger**

Dette gjelder akvakultur av andre arter enn laks og ørret. Her vurderer en ev. tildelingskriterier for arten i forbindelse med klarering av lokaliteten, dvs. i én omgang. Se del 3 der vi går gjennom lokalitetsklarering og de ulike typer tillatelser.

#### **2.3.6. Bestemmelser om koordinering og tidsfrister**

Norsk akvakulturnæring reguleres av flere lover og forskrifter. Det må foreligge tillatelse fra alle relevante sektorlover for at en kan gi tillatelse etter A-loven, jf. lovens § 8. Disse forvaltes av ulike forvaltningsorgan. De relevante lovene som i 2009 omfattes av koordineringsansvaret er

Sektorlover	Ansvarlig myndighet
Akvakulturloven	Fiskerimyndighetene/fylkeskommunene
Matloven	Mattilsynet
Dyrevernloven	Mattilsynet
Forurensningsloven	Miljømyndighetene
Havn- og farvannsloven	Kystverket ( havnedistriktene )
Vannressursloven	Vassdragsmyndighetene
Plan- og bygningsloven	Kommunene

##### **2.3.6.1. Koordineringsrollen - særlig ved klarering av lokaliteter.**

Fiskeridirektoratet har det koordinerende ansvaret for saksbehandlingen. Denne delen av koordineringsrollen blir fra 2010 overført til fylkeskommunene der de har myndighet, men beholdes av Fiskeridirektoratet der direktoratet har myndighet.

I tillegg til ansvaret for å sende søknadene til de øvrige etater, innebærer koordineringsansvaret også ansvaret for å purre dersom frister ikke holdes og gjøre sitt til at saken avsluttes. Selv om det har vært telefonisk eller personlig kontakt bør slike henvendelser være skriftlig, med kopi til søker. Parten vil på denne måten bli orientert om hvor saken står.

Ansvaret innebærer også å se om noen av spørsmålene som blir reist, berører noen av sektormyndighetene. Dette gjelder særlig i klageomgangen. Dersom det klages på forhold

som gjelder sektormyndighetene, må tildelingsmyndighetene sende klagene dit for klagebehandling, jf. pkt. 3.7. om klage. Se uttalelse fra Sivilombudsmannen av [28.8.1997](#) og Fiskeridirektoratets brev av [16.7.1999](#) til regionene om koordineringsansvaret.

### 2.3.6.2. Tidsfrister

En saksbehandling med mange involverte etater tar tid. 18.05.10 vedtok FKD forskrift om samordning og tidsfrister i behandlingen av akvakultursøknader.

Figur 3 på neste side viser saksbehandlingen og tidsfrister for de ulike faser.

Tidsfristforskriften og merknadene presiserer betydningen av å sende inn *komplette søknader* og definerer forståelsen av begrepet i § 3. Videre oppstilles følgende frister:

- Mottaks og kvalitetssikringsfasen - 2 uker fra mottakelse av komplett søknad
- Kommunal uttalelse - 12 uker fra mottakelse av komplett søknad

NB! § 4. 3 ledd presiserer fylkeskommunens ansvar for å ettersende merknader fra utlegging, kommunal uttalelser til de statlige sektormyndighetene.

- Sektormyndighetene - 4 uker etter mottakelse av merknader mv.
- Fylkeskommunens sluttbehandling - 4 uker etter mottakelse av sektormyndighetenes vedtak

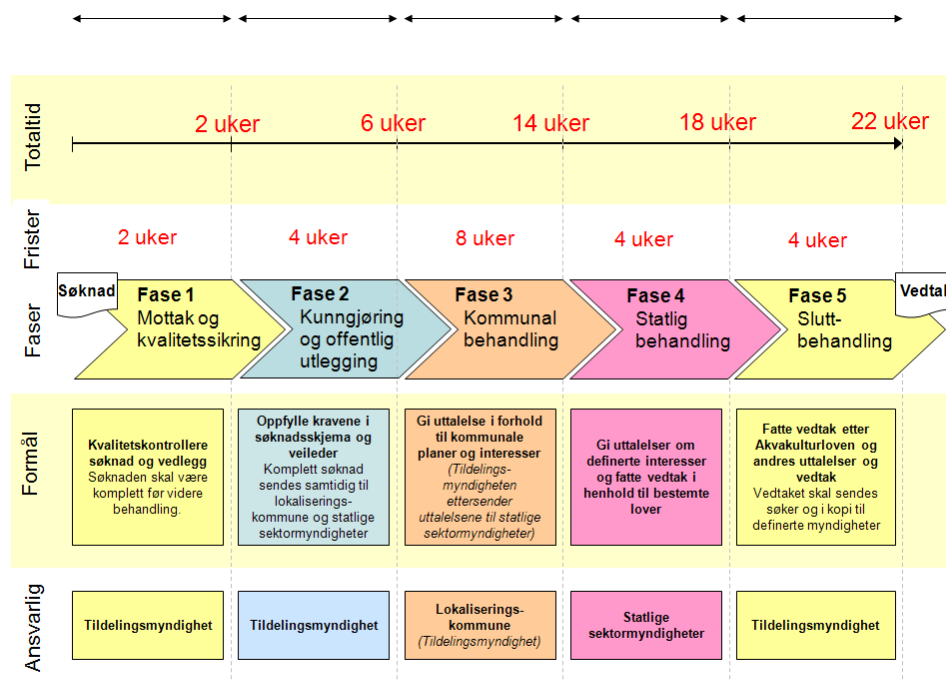
NB! Fylkesmannen kan i særlige tilfeller be fylkeskommunen om inntil 4 ukers fristforlengelse jf. § 5, med mulighet til ytterligere 4 ukers fristforlengelse.

- Behandling av sektorklager - 12 uker

NB! Fristoversittelse fra kommunen medfører at saken kan behandles uten uttalelse.

Fristoversittelse ift sektormyndighetenes eller tildelingsmyndighetens vedtak endrer ikke gyldigheten av deres vedtak.



Figur3  
3:Tidsfrist

*Tidelingsmyndighet (inkluderer koordineringsansvaret): Til og med 31.12.2009: Fiskeridirektoratets regionkontor. Fra og med 1.1.2010: Fylkeskommunene*

## Del 3 PROSESSER

### 3. PROSESSER I AKVAKULTURFORVALTNINGEN OG PLANRELATERTE SAKER

#### 3.1. Innledning

I denne delen behandler vi

- den forutgående planprosessen i kommunene og innsigelse
- konsekvensutredning,
- søknadsplikten generelt,
- saksbehandling der vi først stiller opp noen tema fra forvaltningsloven og
- selve søknadsprosessen mht klarering av lokaliteter,
- ulike typer tillatelser
- Til slutt i denne delen er det noen tema som gis ekstra oppmerksomhet.

#### 3.2. Planprosessen

Fiskeridirektoratets regionkontor skal fortsatt komme med innspill mht akvakultur i de ordinære kommunale arealplanprosesser. Denne rollen er uforandret etter forvaltningsreformen.

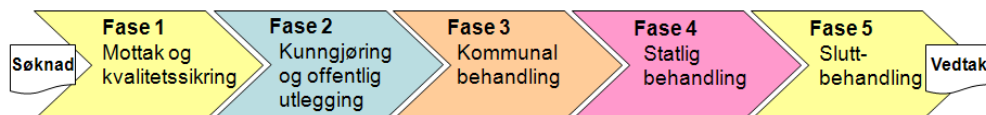
#### 3.3. Innsigelse

Ansvar for å fremme innsigelser på vegne av akvakulturinteresserte i kommunale kystsoneplaner vil fra 1.1.2010 ligge hos fylkeskommunene.

Vi viser for øvrig til notat av 21.9.2009 som beskriver fiskerimyndighetenes ansvar i dag, [sak 09/10532-2](#).

#### 3.4. Hovedprosessen

Hovedprosessen for akvakulturforvaltningen er vist i figur 4.

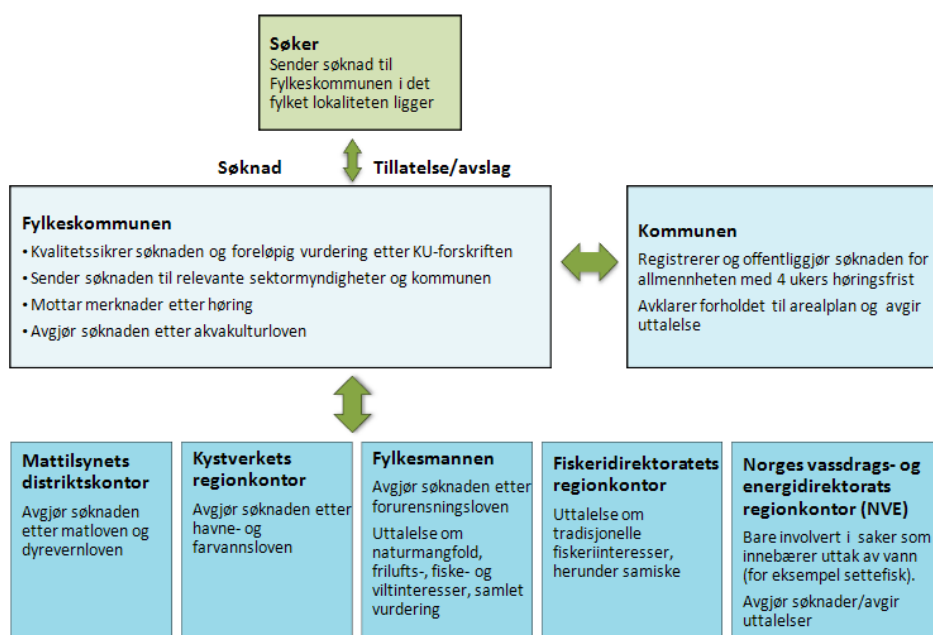


Figur 4: Fasene i saksgangen for tillatelser og lokaliteter.

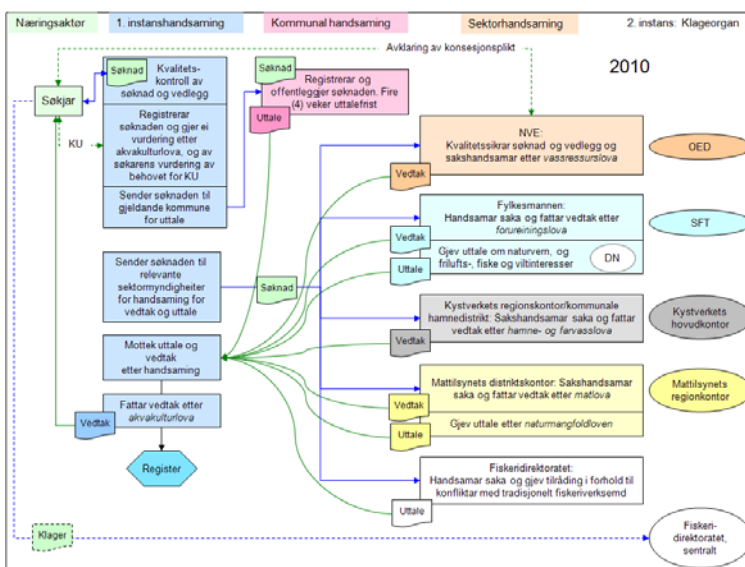
Disse fasene vil vi komme nærmere tilbake til senere. I de neste figurene (5 og 6) er prosessen overført til saksflyten for saksgangen, også kalt "one stop shop".

Først viser vi figur nr. 5 som er en enkel figur over saksgangen.

Så kommer figur nr. 6 som viser saksbehandlingen mer detaljert. Saksgangen vises også i figur 3 Tidsfrister.



Figur 5: Saksflyten - enkel



Figur 6: Saksflyten – avansert

### 3.4.1. Konsekvensutredning (KU).

KU-forskriften av 26.6.2009 er hjemlet i plan- og bygningsloven og Miljøverndepartementet forvalter forskriften. I gitte tilfeller kan forskriften komme til anvendelse i forhold til søknader om akvakulturtillatelser.

Fordi oppgaven om KU må ses i sammenheng med klarering av akvakulturtillatelser, ble den lagt til Fiskeridirektoratet. I forbindelse med forvaltningsreformen er det besluttet at denne myndigheten overføres til fylkeskommunene fra 1.1.2010. Se KU-forskriften vedlegg II pkt. 40.

Fiskeridirektoratet delegerte i 2006 ansvaret som ansvarlig myndighet for KU av akvakulturtiltak til sine regionkontor. De faglige vurderingene skal gjøres i tilknytning til behandling av søknader om så vel nye tillatelser som utvidelse av eksisterende tillatelser. Viser til oppdatert veileder på [www.fiskeridir.no](http://www.fiskeridir.no) for KU for akvakulturanlegg utarbeidet av Fiskeridirektoratet samt øvrige dokumenter.

### 3.4.2. Søknad

Ingen kan drive akvakulturvirksomhet uten tillatelse, og for å få tillatelse må det søkes om dette.

*Endring* av tillatelser krever også tillatelse av tildelingsmyndighetene. Dette følger av at en tillatelse gir rett til produksjon av bestemte arter på avgrensede geografiske områder (lokaliteter), med de til enhver tid fastsatte begrensninger av tillatelsens omfang, jf. bl.a. laksetildelingsforskriften kapittel 6 om lokalitetsklarering og § 7 i tildelingsforskriften for andre arter.

Dette innebærer at endring av art på klarert lokalitet også må godkjennes. Søknad om endring fra marine arter til laks, ørret og regnbueørret er normalt ikke kurant.

Søknad skal sendes på *søknadsskjema godkjent av Fiskeridirektoratet sentralt*. Se f. eks. laksetildelingsforskriften § 8 første ledd og tildelingsforskriften for andre arter § 9 første ledd. Se de tre **søknadsskjemaene**; landbaserte anlegg, flytende anlegg og havbeite samt **veileder** til de to første søknadsskjemaene. Det er også laget **rettledning** for behandling av havbeitesøknader. Se lenker i del 4. Fylkeskommunen i Sør-Trøndelag (FKST) arbeider med elektronisk søknadsskjema og har to "piloter" til utprøving av skjemaet. Dette forutsettes ferdig **høsten 2010**. De ulike fylkeskommuner kan kontakte FKST dersom de det er spørsmål om den elektroniske versjonen.

Sektormyndighetenes behov for opplysninger er innarbeidet i skjemaene. I søknadsskjemaene framgår det hva søker skal opplyse om. Samtidig vil det være spørsmål som søker må besvare og som vil kunne belyse om søknaden er kurant å innvilge. Avslutningsvis i skjemaene oppsummeres etterspurte og nødvendige vedlegg. Dette danner også grunnlag for tildelingsmyndighetenes kvalitetssikring av søknaden.

Søknadsskjemaene for flytende og landbaserte anlegg med veileder ble ajourført uke 3/2010. Nynorsk versjon foreligger også. Det kan også bli endring av saksbehandlingsprosedyren (koordineringsansvaret) mht vassdragsreguleringsloven.

## 3.5. Saksbehandling – generelt

### 3.5.1. Forvaltningsloven og offentlighetsloven.

Forvaltningen etter akvakulturloven følger reglene i forvaltningsloven og offentlighetsloven, samt de grunnleggende prinsipper i forvaltningsretten. Vi går ikke nærmere inn på denne del av forvaltningen.

Nedenfor følger likevel noen lenker vedr. offentlighetsloven  
<http://www.regjeringen.no/upload/JD/Vedlegg/Veiledninger/Lovspeiloffentleglova.pdf>  
<http://www.lovdataba.no/cgi-wif/wiftdrens?usr/www/lovdata/all/hl-20060519-016.html>  
[http://www.regjeringen.no/upload/JD/Vedlegg/Forskrifter/Forskrift\\_til\\_offentleglova.pdf](http://www.regjeringen.no/upload/JD/Vedlegg/Forskrifter/Forskrift_til_offentleglova.pdf)

En nyttig rettleider og noe annet materiale finnes her:  
<http://www.regjeringen.no/nb/dep/jd/pressemeldinger/2008/ny-offentleglov-med-forskrift-tek-til-a-.html?id=532808>

### 3.6. Saksbehandling etter A-loven og forskrifter

Da lokalitetsklaring er generell for alle typer tillatelser, begynner vi med saksbehandlingen for denne delen og går gjennom klareringen trinn for trinn, inkl. klagebehandling. Deretter går vi inn i de ulike typer tillatelser, se pkt. 3.8, for så å behandle spesielle tema i pkt. 3.9 og pkt. 3.10.

#### 3.6.1. Lokalitetsklaring – Saksgang

Som sagt i pkt. 3.4.2 kreves det tillatelse for å få *klarert* en lokalitet eller *endring* av lokaliteten, inkl. endring av MTB. Se brev av 27.08.07 sak 07/13155. Søknaden sendes til fylkeskommunen der anlegget skal lokaliseres/er lokalisert. Dette vil framgå av de ulike forskriftene.

Det vil bli laget **oversikt** over myndigheten til fylkeskommunene, Fiskeridirektoratet sentralt og Fiskeridirektoratets regionkontorer inkl. kompetanse mht plan, innsigelse og KU. Disse vil bli lagt på **nett**.

Når det gjelder lokalitetsklaring, viser vi til figur 4 som viser saksgangen og figur 3 knyttet til tidsfristbestemmelsene.

##### 3.6.1.1. FASE 1 – Mottak og kvalitetssikring av søknaden

Oppsummeringen i søknadsskjemaene er til hjelp for forvaltningens kontroll av om søknaden er fullstendig. Nedenfor nevnes spesielt noen punkt der vi viser til veilederen for søknadsskjema.

- Er søknaden mottatt av rett etat
- Er søknaden mottatt av rett fylkeskommune
- Planstatus, jf. veilederen pkt. 2.1
- Behovet for søknaden pkt. 2.2.
- Antall disponible lokaliteter pkt. 3.5.1  
For søknad om lokalitetsklaring for laksefisk, må en sjekke om søknaden vil komme i strid med antall tillatte lokaliteter per tillatelse, jf laksetildelingsforskriften § 34.
- Miljøtilstand – se veileder pkt. 4.3.3.  
[FK har lesetilgang til Fiskeridirektoratets miljødatabase, jf. pkt. 2.2.2.1. og 3.6.15.](#)  
Det er laget en fellesinstruks til fylkesmennene og Fiskeridirektoratets regionkontor datert 3.5.05. Det har pågått et arbeid med å få MOM reglene inn i driftsforskriften. Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif) har også laget forslag om regler i tildelingsfasen som omhandler MOM, men da det er uklart når disse vil bli **vedtatt**.
- Gebyr – veileder pkt. 6.1.1.
  - Sjekke *kvittering* for betalt gebyr. Veilederen sier hva som kan aksepteres som kvittering. Se brev av 27.8.07 07/13155 som også omhandler gebyr.
  - Sjekke at *riktig* gebyr er betalt.  
Etter gebyrforskriften skal det for alle typer søknader som behandles iht.

A-loven betales saksbehandlingsgebyr. Ved søknad om for eksempel samlokalisering skal det betales ett gebyr per søker per lokalitet.

Det skal betales ett gebyr per søknad. Ved søknad om samlokalisering skal det betales ett gebyr per søker per lokalitet. Viser til [notat](#) om når det skal betales gebyr.

- Kartutsnitt og anleggsskisse – se veileder pkt. 6.1.3.
- Undervannstopografi – se veileder pkt. 6.1.4
- Beredskapsplan – se veileder pkt. 6.1.5.
- Konsekvensutredning – se veileder pkt. 6.1.6. og pkt. 2.3.
- Særskilt vedlegg ved store lokaliteter – se veileder pkt. 6.1.7.
- Samtykkeerklæring – se veileder pkt. 6.1.8.
- Ev. tilsagn om tillatelse – se veileder pkt. 6.2.2.
- Sikkerhetsstillelse – se veileder side 7.

Ved søknad om blåskjell må det sjekkes om kravet til sikkerhetsstillelse er oppfylt, jf. tildelingsforskriften § 10a og veileder side 7. Dette innebærer at søker må vise dokumentasjon på at han har innbetalt et depositum på kr. 2.500 per omsøkt dekar til sperret konto, eller en forsikring som gir tilsvarende dekning eller stilt annen likeverdig sikkerhet.

- Er det konflikt med NLF/NLV – se forskriften for nasjonale laksefjorder FOR 2009-06-22 nr. 961.
- Er søknaden i strid med de spesielle reglene for Hardangerfjorden, eller andre "frysområder", jf. forskrift av 13.10.09.
- Søkes det om tillatelse til *flere arter*? Jf. forbudet mot flere arter i samme tillatelse i tildelingsforskriften andre arter § 4.
- Søkes det om *fremmede arter*, jf. tildelingsforskriften andre arter § 4.
- Søkes det om drift utenfor regionen, ev. dispensasjon fra regiontilknytningen, se pkt. 3.8.1.1.
- Om søknaden er underskrevet.

Videre bør følgende forhold vurderes;

- Habilitet hos saksbehandler/leder
- Er selskapet som søker stiftet? Selv om selskapet ikke er registrert, må det foreligge stiftelsesdokument på søknadstidspunktet.
- Er søker legitimert, ev. fullmektig.  
Legitimert. En bør sikre at søker, for eksempel ved søknad om ny lokalitet, er den samme som innehar tillatelsen. Dette sjekkes via A-registeret.  
Fullmektig. Hvis søker representeres av annen fullmektig enn advokat, bør en undersøke om det foreligger fullmakt, jf. fvl. 12 fjerde ledd.
- Leie av tillatelse  
Sjekk om søknaden innebærer leie av tillatelsen.  
Iflg. A-loven § 19 tredje ledd er leie av akvakulturtillatelser ikke tillatt. Fiskeridirektoratet sentralt har myndighet til å dispensere fra forbudet i særlige tilfeller. Se også ot.prp. nr. 61 (2004-2005) om lov om akvakultur side 26 pkt. 6.12.  
Dette betyr ikke at innehaver av tillatelsen kan leie tjenester. Vi har langvarig praksis for at innehaver må eie fisken, og må videre ha det praktiske og merkantile ansvaret for driften.
- Søknad om forhold hvor det ikke er dispensasjonsadgang.  
Hvis FK mottak søknader om dispensasjon i tilfeller hvor forskriften ikke åpner for dette, er det ikke adgang til å dispensere, jf fvl § 40. Dette kan for eksempel være søknad om laksekonsesjoner i sjø utenom runder, større MTB enn forskriften sier, etc. I slike tilfeller må FK avslå søknaden uten videre saksbehandling, jf. brev til reg. av [3.12.02](#).

Det bekreftes i brev form at søknaden er mottatt og at den er fullstendig. Samtidig orienteres det om den videre saksgangen.

### **Søknaden avvises, be eventuelt om å få manglende opplysninger**

Søknaden er ikke fullstendig dersom de påkrevde vedleggene ikke følger med.

Ved ufullstendig søknad, må en vurdere om det skal gis en frist for å ettersende det som mangler eller om søknaden skal returneres som ufullstendig. Når det gjelder manglende gebyr, skal søknaden returneres, jf. gebyrforskriften § 5 første ledd.

Dersom søknaden krever dispensasjon fra annen myndighet, ev. fra Fiskeridirektoratet sentralt, kan søknaden ikke behandles av fylkeskommunen før dispensasjon er innvilget. Dersom søknaden strider mot plan eller vernevedtak og det ikke er innvilget dispensasjon fra planen, skal søknaden avvises og returneres, jf. brev av [01.09.2006 – 06/9100](#). (Dersom det er gitt dispensasjon fra plan, strider tiltaket ikke mot plan.)

#### **3.6.1.2. FASE 2 – Kunngjøring og offentlig utlegging**

Fylkeskommunen sender *komplett* søknad til lokaliseringkommunen og statlige sektormyndigheter, dvs. Mattilsynet, fylkesmannen, Kystverket og tidvis **NVE** med kopi til søker. Søker skal etter kommunens anvisning sørge for at søknaden legges ut til offentlig innsyn og kunngjøres. Utlysingsteksten må være fullstendig og godt synlig. Dersom utlysingsteksten er lite synlig, kan dette bli et tema i klageomgangen. Viser til brev av [28.10.88](#).

#### **3.6.1.3. FASE 3 – Kommunal behandling**

Kommunen gir uttalelse i forhold til kommunale planer og interesser.

Kommunen sender sin behandling til fylkeskommunen vedlagt innspill i forbindelse med kunngjøringen og den offentlige utleggingen.

Fylkeskommunen ettersender kommunens uttalelse til statlige sektormyndigheter.

Vi forutsetter at søknaden er i pakt med planen når fase 3 starter da den ellers skulle vært avvist av fylkeskommunen.

#### **3.6.1.4. FASE 4 – Statlig behandling**

Fylkeskommunen ettersender uttalelsen fra kommunen til sektormyndighetene vedlagt merknader fra kunngjøringen.

Sektormyndighetene avgjør søknaden etter sine særlover. Fylkesmannen gir i tillegg uttalelse om anleggets plassering i forhold til naturvern-, sårbar natur, biologisk mangfold, friluft-, fiske- og viltinteresser.

Veileder for saksbehandling etter havne- og farvannsloven for kommunene (havnedistriktene) finnes på [www.kystverket.no](http://www.kystverket.no).

Mattilsynets veileder om avstand mellom anlegg finnes på [Veileder til Matloven](#)

Miljømyndighetenes veileder for saksbehandling av akvakultursaker er under revisjon og vil bli å finne på -----

Når det gjelder NVE sin saksbehandling av settefisktillatelser, vises til brev av [3.6.05 sak 05/10551](#). Dette vil bli **endret** i 2010.

#### **3.6.1.5. FASE 5 – Sluttbehandling – vedtak**

*Nye opplysninger*. Dersom det i løpet av søknadsprosessen kommer nye opplysninger av betydning for sakens avgjørelse, skal de være skriftlig og legges på saken, slik at søknad og tilleggsopplysninger er i samsvar med vedtaket. Dersom opplysningene blir gitt per telefon, kan saksbehandler notere disse på skjema – allerhelst sende skjema til vedkommende og be om bekreftelse på innholdet. Dersom opplysningene blir gitt av andre enn parten selv, skal parten informeres. Dette gjelder i hele saksbehandlingsfasen.



*Endring av søknad* i løpet av søknadsprosessen må skje skriftlig. Det er viktig å sjekke at vedkommende som ber om endring av søknaden er legitimert. Likeledes må det da sjekkes om noen av fasene som allerede er utført må gjennomføres på nytt.

*Registrering av firma.* Dersom søker er et firma, må det klargjøres, før vedtak fattes, om søker er registrert i Foretaksregisteret i Brønnøysundregistrene da dette er en forutsetning for å kunne gi tillatelse.

*Antall lokaliteter.* For søknad om lokalitetsklarering for laksefisk, må en sjekke om søknaden vil komme i strid med antall tillatte lokaliteter per tillatelse, jf laksetildelingsforskriften § 34. Dette bør sjekkes i fase 1 for ev. å informere søker om begrensningen. Det er imidlertid i slutfasen dette først og fremst får betydning da antall lokaliteter kan endre seg fra søknadstidspunktet til sluttbehandlingen. Dersom vedkommende i mellomtiden har meldt sine tillatelser inn på flere lokaliteter, kan behovet for klarering av ny lokalitet ha endret seg og tillatelse til ny lokalitet vil kunne stride mot ovennevnte forskrift § 34.

A-loven § 6, § 15 og 16 setter skranker for å kunne gi tillatelse. §§ 15 og 16 er videreført i tildelingsforskriftene. Vilkår som må være oppfylt framgår av laksetildelingsforskriften kapittel 6 og tildelingsforskriften for andre arter kapittel 2, jf. også hhv. §§ 30 og 7.

*Begrensning i myndighet.* Det forutsettes at sektormyndighetene har gitt tillatelse etter sitt regelverk, se laksetildelingsforskriften § 30 c) og tildelingsforskriften andre arter § 7c). Dersom *en* av disse etatene har avslått etter sitt regelverk, *må* fylkeskommunen gi avslag med hjemmel i akvakulturloven og tildelingsforskriften. I slike tilfeller har fylkeskommunen altså ikke *myndighet* til å gi tillatelse etter A-loven. Se brev av [17.7.09 09/14675](#) hvor klageinstansen omgjorde vedtaket som var fattet i strid med regionkontorets myndighet. Det samme gjelder også etter § 30 bokstav d) hvor tillatelse ikke kan gis dersom etableringen vil være i strid med vedtatte arealplaner etter plan- og bygningsloven, vedtatte verneiltak etter naturvernloven eller vedtatte verneiltak etter kulturminneloven.

De mest krevende kriteriene ved sluttbehandling av søknaden er imidlertid kriteriene i laksetildelingsforskriften § 30 a) og b) og tildelingsforskriften andre arter § 7 a) og b). Etter bokstav a) skal en vurdere om det vil være miljømessig forsvarlig å klarere lokaliteten for akvakultur. Videre skal det etter bokstav b) foretas en avveining av arealinteresser. Se ot.prp. nr. 61 (2004-2005) side 59 flg. og merknadene til tildelingsforskriftene.

#### **Bokstav a) Miljømessig forsvarlig**

Med miljømessig forsvarlig menes at virksomheten skal være forsvarlig både i forhold til forurensing og økologiske effekter, herunder biologisk mangfold, jf side 64 i nevnte ot.prp. Hva som anses som miljømessig forsvarlig vil kunne endres over tid i takt med økt kunnskap og teknologisk utvikling. Viser også til merknader til bestemmelsene i tildelingsforskriftene.

[Vi gjør oppmerksom på at Fylkeskommunene har lesetilgang til Fiskeridirektoratets miljødatabase, se pkt. 2.2.1 og 3.6.1.1.](#)

Eksempler på miljømessig forsvarlig kan være

- o kravet til økosystembasert og helhetlig forvaltning
- o fokus på bærekraft, dvs. påvirkning på økosystemet gjennom utslipp, sykdom, parasitter, rømming etc. Her nevnes spesielt gyteområder, hensyn til vill laksefisk inkl. utvandningsruter etc.
- o Forholdet til NLF/NLV
- o Naturmangfoldloven – retningslinjer for forvaltningen ved tolking av A-loven, se lenken under pkt. 4.10.

**Bokstav b) Avveining av arealinteresser** med særlig vekt på **Nr. 1 søkers behov for areal.**

Arealet som tildeles skal tilsvare søkers aktuelle behov i et rimelig tidsperspektiv. I den anledning vurderes antall lokaliteter søker har fra før.

**Nr. 2 alternativ bruk av området**

Annen akvakulturvirksomhet på lokaliteten eller i nærheten. Dette innebærer at man vil kunne avslå søknader med begrunnelse i at andre arter eller andre driftskonsept skal prioriteres foran det omsøkte. Se videre i ot.prp. nr. 61 s. 69.

**Nr. 3 annen bruk av området og verneinteresser som ikke er omfattet av bokstav d)**

- o Allemannsretten
- o Fiskeriinteresser (allemannsretten) inkl. kaste- og låssettingsplasser.
- o Fritidsfiske/hobbyfiske (utøvelse av allemannsretten) etc.
- o Friluftinteresser og ferdselsretten.
- o Annen næring som turistnæring etc. (dette vil kunne være avklart i planprosessen).
- o Utover interesser nevnt bokstav d), kan verneinteresser også forekomme uten at disse beskyttes av de nevnte lovene. I disse tilfellene vil verneinteressene bli inkludert i interesseavveining etter bokstav b ). Se ot.prp. nr. 61 (2004-2005) side 69.

*Private eller privatrettslige interesser.*

Ved behandling av søknaden skal myndighetene avklare offentligrettslige forhold i forbindelse med søknaden. Privatrettslige forhold må avklares mellom partene, se veileder til søknadsskjema side 2. og merknader til tildelingsforskriftene. En skal heller ikke ta stilling til interesser som hører inn under naboloven. Vi arbeider med [et notat](#) om saken.

**Vedtak**

Etter at alle sektormyndighetenes vedtak foreligger, fatter tildelingsmyndigheten vedtak etter A-loven. Dette gjøres etter en samlet vurdering av hvorvidt tillatelse etter akvakulturloven skal gis eller ikke. Se veileder til søknadsskjema pkt. 3.1 og ovennevnte ot.prp.

Tillatelse til akvakultur etter A-loven innebærer at det er gitt en offentligrettslig tillatelse basert på konkrete lover. Det innebærer imidlertid ikke at søker er unntatt fra å søke om tillatelse fra andre myndigheter, for eksempel bygningsmyndighetene eller avklare eventuelle privatrettslige forhold. Dette er søkers ansvar og det bør stå uttrykkelig i tillatelsen.

UTM-koordinaters betydning i tillatelsesdokumentet. Dette er et verktøy for å finne anlegget på kartet. Innholdet i tillatelsen framgår av tillatelsesdokumentet og søknaden hvor plasseringen er tegnet inn på kart, jf brev av [29.11.02](#).

**Underretning om vedtak**

Underretning om vedtak sendes søker straks vedtaket er fattet. Se brev til samtlige fiskerisjefer av [3.10.89](#) om begrunnelse, underretning om vedtaket til parter og underretning til andre enn parter. Vi viser også til brev av [24.06.05 03/4883](#) hvor dette gjentas.

Skriftlighet er viktig og nødvendig. Vi viser til brev av [31.10.02](#) hvor en ved gjennomgang av årsakene til feilrapportering ble gjort oppmerksom på at det *mundlig* var gitt midlertidig tillatelse uten at dette var fulgt opp skriftlig og derved ikke registrert.

*Som standard føres i vedtaket:*

Tillatelse etter A-loven innebærer at det er gitt en offentligrettslig tillatelse inkludert tillatelse etter matloven, forurensningsloven, havneloven og [ev. vassdragsloven](#). Denne tillatelsen fritar ikke søker fra å søke om tillatelse etter annet regelverk eller avklare ev. privatrettslige forhold.

Ev. vilkår i tillatelsesdokumentet:

Dette vurderes konkret. Det er ikke nødvendig å ta inn vilkår som alt er fastsatt i ulike forskriftsbestemmelser for driften.

I tillegg gjelder den til enhver tid gjeldende driftforskrift.

Vedtaket kan påklages, se om dette i vedlagte (./.) orientering.

I medhold av forvaltningsloven § 27 b settes det som vilkår for å reise søksmål at klageadgangen er benyttet.

Det har vært praksis å sende kopi av vedtaket til de som har kommet med innsigelse under veis. Disse har ikke *krav* på slik underretning etter fvl., men det er formålstjenlig og disse kan for eksempel ha rettslig klageinteresse. Viser til forannevnte brev til fiskerisjefene av [03.10.89](#) der vi omtaler underretning til andre enn partene. Vi viser også til vårt brev av [16.7.99](#) vedlagt uttalelse fra Sivilombudsmannen av [28.8.97](#) som er omtalt under pkt. 2.3.6.1. koordineringsrollen.

#### **Standardisering av skrivemåten for registreringsnummer.**

Riktig skrivemåte for registreringsnummer for tillatelsene er f eks ST-F-1, som står for fylke, kommune og nr. 1 i kommunen. Hvordan reg. nr. blir tildelt etc., vil bli beskrevet i brukerveilederen for A-registeret.

#### **Kopiliste av vedtaket**

Forslag til kopiliste

- Fiskeridirektoratet sentralt for KH-sjekk
- Sektormyndighetene
- Kommunen
- Øvrige parter, jf fvl. § 27 underretning til partene
- Andre enn partene; de som har kommet med innsigelser under veis.
- Fiskeridirektoratet regionalt.  
Slike kopier er interessante for tilsyn og kontroll.  
Kopi sendes til postmottak i Fiskeridirektoratet og merkes med angjeldende region.

#### **Føre vedtaket i A-registeret**

En forutsetning for å kunne drive lovlig er at en har tillatelse, og at denne er registrert i A-registeret, jf. A-loven § 4 annet ledd.

Det er svært viktig at registerføringen skjer riktig og rettidig. Det er også svært viktig med KH-sjekk. Se pkt. 2.2.2. Akvakulturregisteret og pkt. 2.2.3 om egne kurs i A-registeret.

**Sjekk om endring mht sletting av lokaliteter som er oppgitt ifm søknad om ny lokalitet.??**

#### **Føre vedtaket i GIS.**

Viser til pkt. 2.2.3. om eget kurs i føring i kartdatabasen.

### **3.7. Klage**

#### **3.7.1. Saksgangen i klagesaker.**

Vedtaket kan påklages til klageinstans, jf. fvl. § 28 første ledd.

Klagen skal imidlertid *sendes til* den etat som fattet førsteinstansvedtaket, dvs. fylkeskommunen, jf. fvl. 32.

*Saksforberedelse i klagesak* – fvl. § 33.

Denne bestemmelsen bør leses nøye – særlig mht varsling til partene.

Når det gjelder vurdering av part eller rettslig klageinteresse, viser vi til klagevedtak fra Fiskeridepartementet av [10.11.93](#) der det var spørsmål om kommunen var part eller hadde

rettslig klageinteresse. Se også brev fra lovavdelingen av [3.2.88](#) om statlige sektormyndigheter har ikke rettslig klageinteresse på vedtak etter A-loven.

I klagesaker etter A-loven må underinstansen

- vurdere om klagen også gjelder sektormyndighetene. Hvis ja, sende klagen dit for klagebehandling etter sektorlovene. Førsteininstansen venter da med å behandle klagen/lage klageinnstilling til de mottar sektormyndigheten(es) klagebehandling. Dersom sektormyndigheten(e) opprettholder avslaget i klageomgangen, må fylkeskommunen opprettholde sitt avslag.
- ikke avskjære klageadgangen overfor sektormyndighetene, [jf. 07/18141](#). Det kan tenkes at selv om det ikke er rettslig klageinteresse i forhold til A-loven, kan det være rettslig klageinteresse etter en eller flere av sektorlovene. Avgjørelsen om det foreligger rettslig klageinteresse skal gjøres av ansvarlig myndighet for de ulike lovene. Dersom grunnlaget for klagen refererer seg både til A-loven og en eller flere av sektorlovene, må klagen sendes videre til sektormyndighetene selv om den avvises etter A-loven.
- Vurdere om det er søkt om *utsatt iverksettelse av vedtaket*. Hvis ja, ta beslutning om dette snarest, [jf. fvl. § 42](#).

Vi har som *praksis* at før innstilling i klagesak sendes Fiskeridirektoratet sentralt, sendes innstillingen til klager med kort frist til å uttale seg. Dersom det ikke kommer merknader innen fristen, sendes innstillingen slik den foreligger. Dersom det kommer merknader, og dette ikke fører til endring av tillatelsen eller endring av innstillingen, sendes denne til Fiskeridirektoratet vedlagt merknadene fra klager. Se brev av [19.9.89](#) til samtlige fiskerisjefer med vedlegg samt brev av [14.3.88](#) til samme.

### 3.7.2. Underrette om innkomne klager.

Det er viktig å sende kopi av klagen til innehaver av det påklagde vedtaket. Ved oversendelse av kopiene blir vedkommende kjent med klagen og blir derved gjort kjent med at vedtaket ikke er endelig før klageorganets avgjørelse foreligger. Vedkommende blir derfor minnet om at han ikke bør innrette seg iht. vedtaket da dette kan omgjøres. Dersom han likevel innretter seg, f. eks i form av investeringer, er dette noe vedkommende selv må bære risikoen for dersom vedtaket senere skulle bli omgjort.

### 3.7.3. Uttalelse om klagesaker og saker som skal behandles av domstolene.

Det vises til brev til fiskerisjefene av [19.3.90](#) fra Fiskeridirektoratet der vi ber om at de ikke uttaler seg om klagesaker etter at klage er innkommet og til saken er avgjort. Det samme gjelder saker som er under domstolsbehandling eller politietterforskning.

### 3.7.4. Fiskeridirektoratets myndighet i klageomgangen

Forvaltningsreformen vil ikke påvirke Fiskeridirektoratet sin rolle som klageinstans i akvakultur saker.

Fvl. § 34 andre ledd sier at *"der statleg organ er klageinstans for vedtak treft av ein kommune eller fylkeskommune, skal klageinstansen leggje vekt på omsynet til det kommunale sjølvstyret ved prøving av det frie skjønn"*.

Regelverket legger i svært liten grad opp til utøving av "fritt skjønn". Siden akvakultursøknader skal behandles etter konkrete forskrifter, der konklusjonene skal følge av faglige vurderinger, vil Fiskeridirektoratets klagebehandling som hovedregel ikke være innskrenket av fvl. § 34 andre ledd. I klagesaker gjelder hovedregelen i fvl. § 34 om at klageinstansen kan prøve alle sider av saken.

Fvl. § 35 fjerde ledd innebærer imidlertid at den vide omgjøringsadgangen klageinstansen eller annet overordnet organ har etter fvl. § 35 andre og tredje ledd, ikke vil gjelde for statlige

organ som er klageinstans for vedtak fattet i fylkeskommunale organ etter fvl. § 28 andre ledd. Det presiseres imidlertid at avgrensingen bare gjelder i forhold til Fiskeridirektoratets omgjøring av vedtak av eget tiltak.

Fvl. § 35 fjerde ledd andre punktum innebærer at statlig klageinstans av eget tiltak har myndighet til å vurdere om avgjørelsen er innholdsmessig lovlig, truffet av rette organ og er blitt til på lovlig måte. Vurderingen av om vedtaket er innholdsmessig lovlig omfatter også om vedtaket er i strid med de ulovfestede forvaltningsrettslige prinsipp om maktmisbruk, dvs. prinsippet om at forvaltningsorgan ikke skal ta utenforliggende hensyn, gjøre usaklig forskjellsbehandling eller treffe vilkårlige eller klart urimelige avgjørelser.

### 3.8. Ulike typer tillatelser

Tildelingsforskriften for laks, ørret og regnbueørret (*Salmo salar*, *Salmo trutta* og *Oncorhynchus mykiss*) og tildelingsforskriften for andre arter skiller på *art* og ikke på sjøvann/ferskvann.

Tildelingsforskriften for laks, ørret og regnbueørret omfatter altså de tre artene i saltvann og ferskvann inkl. produksjon av settefisk av de samme tre artene.

Tildelingsforskriften for andre arter gjelder også i saltvann og ferskvann. For ferskvann kan dette for eksempel være røye, harr, sik, edelkreps, etc.

*Mattilsynet* har veileder om godkjenning og etablering av akvakulturanlegg. Denne gjelder for *Mattilsynets* arbeid, både i sjø og i ferskvann.

*Miljøvernmyndighetene* arbeider med **revisjon** av sin veileder og denne vil gjelde både for etablering av akvakultur i sjø og i ferskvann.

*Kystverket* har også veileder på sin hjemmeside.

Nedenfor gjennomgår vi noen konkrete tillatelsestyper der vi begynner med tillatelser til laks, ørret og regnbueørret, pkt. 3.8.1. og så andre arter pkt. 3.8.3.

Ulike definisjoner finnes i laksetildelingsforskriften § 4 og tildelingsforskriften for andre arter § 3 og blir ikke gjentatt under de ulike typer tillatelser.

#### 3.8.1. Laks, ørret og regnbueørret i sjøvann

##### 3.8.1.1. Nye og endring i tillatelser

Nye og endringer i tillatelser for matfisk av laks, ørret og regnbueørret i sjøvann inkludert lokalitet.

*Hjemmel:* Laksetildelingsforskriften kapittel 3 samt kapittel 6.

*Myndighet:* Fylkeskommunen, begge trinn.

*Begrensning i størrelse for nytildelinger:* 780 tonn MTB (Troms og Finnmark 900 tonn MTB), jf. § 15.

Når en innvilger slike tillatelser, gir en i utgangspunktet tillatelse til alle tre artene og oppdretter trenger ikke søke om endring av tillatelse dersom han ønsker å skrive fra den ene til den andre av disse artene. Det kan imidlertid være tilfeller der *Mattilsynet*, ut fra sykdomshensyn i området, begrenser driften til en spesiell art.

Nye tillatelser for matfisk av laks, ørret og regnbueørret i sjø tildeles i runder fastsatt av FKD. Tildelingskriteriene og saksbehandlingsprosessene varierer i de ulike runder. Det blir derfor laget egne tildelingsforskrifter eller nye bestemmelser i eksisterende forskrifter der antall,

fordeling av tillatelser og prioriteringskriterier framgår. Det blir også laget egne søknadsskjema og veileder for denne tildelingsfasen. Da dette endres fra runde til runde, går vi ikke nærmere inn på dette her. Se også pkt. 2.3.4.

Når det er gitt tilsagn til **hvem** som skal få innvilget sin(e) søknader, skal omsøkte lokaliteter klareres, se pkt. 3.6.1. Jf. også laksetildelingsforskriften § 8.

*Tilsagnet gir ikke rett til å drive.* For å kunne drive lovlig, kreves det et tillatelsesdokument på godkjent lokalitet og tillatelsen må være registrert i A-registeret, jf. A-loven § 4 andre ledd. Først ved utstedt tillatelsesdokument og registrering i A-registeret kan det drives lovlig.

Eierbegrensningsforskriften setter grense for hvor mange kommersielle tillatelser av matfisk av laks, ørret og regnbueørret i sjø den enkelte kan ha kontroll med. Denne forskriften har derfor betydning ved tildeling av nye lakse- og ørrettillatelser.

- **Regional tilhørighet**  
Iflg. laksetildelingsforskriften § 33 skal tillatelser drives i den region de er tildelt i, og driften er *ikke* begrenset til fylkeskommunen. Det er imidlertid adgang for dispensasjon. Det vil fortsatt være Fiskeridir. som behandler søknader om dispensasjon, jf. laksetildelingsforskriften § 8, 5. avsnitt. I brev av 13.09.07 ga vi instruks om hvordan regionenes saksforberedelse til søknader om drift over regiongrensen.

Ved endring av driftforskriften 18.12.2009 ble det i ny § 48a åpnet mulighet for å innvilge søknad om inter regionalt biomassetak. Da dette går under driftsfasen, skal søknad om fastsettelse av konkret biomassetak sendes til Fiskeridirektoratets regionkontor. Mens utstedelse av evt. nye tillatelsesdokument vedr. lokaliteter mv. som er knyttet til slike biomassetak, er fortsatt fylkeskommunens anliggende.

- **Lokalitet**  
Laksetildelingsforskriften § 34 setter begrensninger for antall lokaliteter per tillatelse. Se pkt.3.6.1.5.

### 3.8.1.2. Tillatelse til særlige formål

Matfisk av laks, ørret og regnbueørret til særlige formål i sjøvann.

*Hjemmel:* Laksetildelingsforskriften kapittel 5 og kapittel 6.

*Myndighet:* Første trinn/tilsagn er Fiskeridir.

Andre trinn/lokalitetsklarering: Fylkeskommunen.

NB! Laksetildelingsforskriften § 8 er sentral når det gjelder myndighetsfordeling.

Type tillatelse	Hjemmel	Antall lokalitet	Myndighet fase 1
FOU; forskning og utvikling	§§ 8, 22.1, 23, 23a, 28a, 28b	Se § 34.4.	Fiskeridirektoratet
Fiskeparker	§§ 8, 22.2, 23, 24, 28b	1, se § 34.1.	Fylkeskommunen
Slaktermerd (tillatelse til slakterier)	§§ 8, 22.3, 23, 25, 28b.	1, se § 34.1.	Fiskeridirektoratet
Undervisning	§§ 8, 22.4, 23, 26, 28a, 28b	Se § 34.4.	Fiskeridirektoratet
Visning	§§ 8, 22.5, 23, 27, 28a, 28b	2, se § 34.1.	Fiskeridirektoratet
Stamfisk i sjø	§§ 8, 22.6, 23, 28, 28a, 28b	Se § 34.4.	Fiskeridirektoratet
Stamfisk i ferskvann	§§ 8, 22.6, 23, 28, 28a, 28b, 21?	Se § 34.4	Fiskeridirektoratet

Tillatelsene til spesielle formål er begrenset til matfisk av laks, ørret og regnbueørret i sjø. Da regulære tillatelser til disse tre artene i sjø er antallsbegrenset, har en på denne måten gjort unntak for akvakultur til helt spesielle formål. Dersom det skulle være behov for tillatelser for eksempel til forskning av torsk, **stamfisk av torsk etc.**, kan det søkes om en ordinær tillatelse da det her ikke er næringsmessig regulering.

Vi går i liten grad inn på tildelingskriteriene til spesielle formål der tildelingsmyndigheten for første trinn fortsatt skal ligge hos Fiskeridirektoratet sentralt. Men da det er forutsetningen for Fiskeridirektoratets vedtak som må være med i fortsettelsen, er det behov for en viss kunnskap her.

Fylkeskommunene skal imidlertid klarere lokalitetene dersom Fiskeridirektoratet gir tilsagn etter første trinn, jf. § 8. Hvor mange lokaliteter som kan knyttes til hver av disse typer tillatelser framgår av laksetildelingsforskriften § 34. Se også tabellen over. Viser også til merknadene til § 34.

Der tildelingsmyndigheten er hos fylkeskommunen, skal de vurdere tildelingskriteriene i forbindelse med lokalitetsklareringen.

Noen av tillatelsene til spesielle formål har fått tillatelse knyttet til den lokalitet som var oppgitt i søknaden. Da lokaliseringen her er en del av Fiskeridirektoratets vurdering av søknaden, vil lokaliseringen i mange tilfeller være en forutsetning for tilsagnet. Dersom det er ønske om annen lokalisering, må oppdretter i så fall søke Fiskeridirektoratet sentralt om å få godkjent driften på annen lokalitet. Lokaliseringen er særlig viktig ved visningstillatelser, fiskeparker, undervisningstillatelser og slaktemerder og kan også være viktig for stamfisk. Fiskeridirektoratet vil **vurdere** om og hvordan binding til lokalitet skal framkomme i tilsagnet.

Undervisningstillatelser til offentlige skoler gis til fylkeskommunene. Da det er fylkeskommunen som skal klarere lokaliteten i neste trinn, kan dette bli et habilitetsproblem. Vi anbefaler derfor at fylkeskommunen avtaler med en annen fylkeskommune å forestå denne klareringen.

### 3.8.1.3. Tillatelse for slaktemerder

Tillatelse for slaktemerder for matfisk av laks, ørret og regnbueørret i sjøvann.

*Hjemmel:* I dag Akvakulturloven § 6. Se også laksetildelingsforskriften §§ 8, 22.3, 23, 25, 28b og kapittel 6.

*Myndighet:* **Fiskeridirektoratet**

*Formål:* skal brukes til kortvarig oppbevaring ved slakteriet av slakteklar matfisk.

*Begrensning i antall lokaliteter:* En.

*Begrensning i størrelse:* se laksetildelingsforskriften § 28b.

*Begrensning i tid:* Midlertidig for 10 år med mulighet for forlengelse.

*Særlige vilkår for tildeling:* Tillatelse kan kun gis til godkjent slakteri for oppbevaring av slakteklar fisk. Oppbevaringen skjer i uiddelbar nærhet av angjeldende slakteri.

Se også driftforskriften § 54 som sier inntil 6 dager. Det kan bare gis én lokalitet per tillatelse.

Tillatelse til slaktemerder kan ikke samlokaliseres med andre tillatelser. I samarbeid med Mattilsynet kan det imidlertid gis tillatelse til samlokalisering av slaktemerder for andre arter dersom slakteriet er godkjent for slaktning av flere arter.

Da forutsetningen er at det ikke skal føres i slaktemerder, kreves det ikke utslippstillatelse etter forurensningsloven.

Det vil bli satt krav til vannkvaliteten der slaktemerdene skal etableres, men dette er forhold som vurderes av Mattilsynet.

Det har vært brukt ulike betegnelser som ventemerder etc. Slaktemerd er imidlertid begrepet som skal brukes og tillatelsen har et begrenset formål.

Tillatelsen kan ikke benyttes til fisk som skal sultes da dette er en del av produksjonen som skal foregå på oppdretters produksjonslokalitet.

### **Fiskeparker av laksefisk i sjøvann.**

*Hjemmel:* Laksetildelingsforskriften §§ 8, 22.2, 23, 24, 28b + kap. 6.

*Myndighet:* Fylkeskommunen.

*Formål:* Akvakultur av matfisk til fiskepark skal brukes som rekreasjons- og fritidstilbud for publikum.

*Begrensning i størrelse:* Inntil 2 tonn. Se laksetildelingsforskriften § 28b.

*Begrensning i tid:* 5 år med mulighet til forlengelse.

*Vilkår:* Virksomheten skal tilrettelegges for publikum.

Det har vært liten interesse for denne type virksomhet de senere år, men dette kan endres.

En utfordring kan være om disse installasjonene er rømmingssikre og om de planlagte anleggene vil omfattes av Tytek ordningen. Det vil også være en utfordring å sette vilkår for å hindre at fiske i anlegget ikke fører til skade på anlegget som medfører rømmingsfare.

Videre vil det være en utfordring å sette relevante vilkår om journalføring og ev. rapportering. Noen av spørsmålene vil bli omtalt i merknadene.

#### **3.8.1.4. Visningstillatelser**

*Hjemmel:* Laksetildelingsforskriften §§ 8, 22, 5., 23, 27

*Myndighet:* Fiskeridirektoratet

*Formål:* Akvakultur av matfisk til visningsformål skal bidra til å styrke kunnskapen om akvakultur hos publikum.

*Begrensning i antall lokaliteter:* Kan søkes om flere. Tilsagnet er knyttet til omsøkt lokalitet. Endring av lokaliseringen krever ny behandling i Fiskeridirektoratet.

*Begrensning i størrelse:* Inntil 780 tonn MTB. Skal bla ta hensyn til omfanget av visningsvirksomheten og hvor tilgjengelig akvakulturvirksomheten er.

*Begrensning i tid:* Inntil 10 år med mulighet til forlengelse.

*Særlige vilkår for tildelingen:* Akvakulturvirksomheten skal være særlig egnet for formidling, og tilrettelegges for publikum, herunder vektlegges egnethet av omsøkt lokalitet. Det kan også legges vekt på avstanden til andre akvakulturvirksomheter med visningsformål og om akvakulturvirksomheten vil ligge i nærheten av andre større turistmål.

#### **3.8.1.6. Forskning og utvikling**

*Hjemmel:* Laksetildelingsforskriften §§ 8, 22.1, 23, 23a, 28a, 28b, § 34.

*Myndighet:* Fiskeridirektoratet og dets faglige råd

*Formål:* Å utvikle kunnskap som kommer akvakultur næringen til gode, blant annet om driftsformer, teknologi, biologi, ernæring, fiskehelse og fiskevelferd.

*Begrensning i antall lokaliteter:* Ingen formell begrensning, dvs. etter behov.

*Begrensning i størrelse:* Inntil 780 tonn MTB. Skal bla ta hensyn til hva som er nødvendig ut fra en vitenskapelig vurdering.

*Begrensning i tid:* Inntil 15 år med mulighet for forlengelse.

*Særlige vilkår for tildeling:* Søker skal dokumentere hvordan virksomheten vil ivareta den faglige kompetansen som er nødvendig for å oppfylle formålene i § 1 og § 19, herunder kompetansekrav gitt i forskrift 7. juni 2008 nr. 822 om drift av akvakultur § 6.

#### **3.8.1.7 Undervisning**

*Hjemmel:* Laksetildelingsforskriften §§ 8, 2.4, 23, 26, 28b, 34.

*Myndighet:* Fiskeridirektoratet.

*Formål:* Skal bidra til at undervisningsinstitusjonene skal kunne tilby attraktiv, realistisk og kvalitativ god undervisning i praktisk akvakultur og akvakulturregelverk og derigjennom bidra til rekruttering av personell med relevant kompetanse til akvakulturnæringen.



*Begrensning i antall lokaliteter:* Ingen formell begrensning, dvs. etter behov.

*Begrensning i størrelse:* Inntil 780 tonn MTB. Det skal bla tas hensyn til det planlagte driftsopplegget.

*Begrensning i tid:* Midlertidig for 10 år med mulighet for forlengelse.

*Særlige vilkår for tildelingen:* Tillatelse kan gis til utdanningsinstitusjon på universitet- eller høyskolenivå, til fylkeskommune for bruk i videregående skole eller til privat skole som har eller planlegger et undervisningstilbud hvor akvakultur inngår.

Tillatelse kan bare gis videregående skole eller privat skole som vil tilby elever et undervisningsopplegg som er godkjent av departementet, og som fører fram til et tilbud om fagbrev ved skolen.

### **3.8.1.8 Stamfisk**

*Hjemmel:* Laksetildelingsforskriften §§ 8, § 22.6, 23, 28, 28a, 28b, 34

*Myndighet:* Fiskeridirektoratet

*Formål:* Bidra til produksjon av rogn og melke av sykdomsfri fisk med høy avlsverdi eller fra spesielle stammer.

*Begrensning i antall lokaliteter:* Ingen formell begrensning, dvs. etter behov.

*Begrensning i størrelse:* Inntil 780 tonn MTB. Det skal bla tas hensyn til hva slags avlskonsept og avlsmål det legges opp til og om tillatelsen skal nyttes til oppformering av stamfisk eller den skal brukes til systematisk avlsarbeid.

*Begrensning i tid:* Midlertidig for 15 år med mulighet for forlengelse.

*Særlige vilkår for tildeling:* Søker skal begrunne behovet både for maksimal tillatt biomasse og ev. antall tillatelser det søkes om. Ved søknad om flere tillatelser skal fiskerimyndighetene vurdere om tillatelsene kan spres geografisk for å sikre stabile rognleveranser.

Tillatelse til akvakultur av stamfisk i sjøvann må også omfatte egnet og klarert landlokalitet.

## **3.8.2. Laks, ørret og regnbueørret i ferskvann**

### **3.8.2.1. Tillatelse for yngel og settefisk**

Tillatelse for produksjon av yngel og settefisk av laks, ørret og regnbueørret (inkl. klekking av rogn) i ferskvann.

*Hjemmel:* Laksetildelingsforskriften kapittel 6.

*Myndighet:* Fylkeskommunen.

*Begrensning:* Etter laksetildelingsforskriften er det ingen begrensning på antall tillatelser, og ingen begrensning på antall fisk, størrelse på anlegg, etc. Vurdering av søknaden skjer i forhold til laksetildelingsforskriftens § 31 sammen med kapittel 6 i samme forskrift.

Når fylkeskommunen skal vurdere det omsøkte driftsopplegget, bør de være innforstått med akvakulturdriftforskriften § 55 som har en vektbegrensning på settefisk av laks, ørret og regnbueørret inntil 250 gram. Større fisk enn dette blir matfisk og kan ikke produseres innenfor en settefisktillatelse. Fiskeridirektoratets regionkontor har delegert myndighet til å behandle søknader om dispensasjon.

Tillatelser for produksjon av yngel og settefisk av laks, ørret og regnbueørret skjer i ferskvann. Det er altså vanntypen som er avgjørende, ikke hvor anlegget skal etableres.

I § 31 blir det presisert at en ikke kan gi tillatelse på sjøvannslokalitet. Eksempel på sjøvannslokalitet, som det ikke kan gis tillatelse til etter disse bestemmelsene, er tette flytende merder med ferskvann. Videre kan en ikke gi slik tillatelse for merdbasert ferskvannslokalitet.

### **3.8.2.2. Tillatelser til matfisk av laks, ørret og regnbueørret**

Tillatelser til matfisk av laks, ørret og regnbueørret i ferskvann.

*Hjemmel:* Laksetildelingsforskriften kapittel 4 og kapittel 6.

*Myndighet:* Fylkeskommunen.

*Begrensning i biomasse:* Inntil 325 tonn, se forskriften § 21.

Her er det ingen begrensning på antall tillatelser. Den næringsmessige antallsbegrensningen for laks, ørret og regnbueørret er begrenset til akvakultur av matfisk i *sjøvann*, jf. laksetildelingsforskriften § 14.

Tillatelser tildelt etter dette kapitelet kan ikke tillates flyttet til sjø, jf. § 20 andre ledd.

Etter forskriftens § 20 første ledd kan Fiskeridirektoratet fastsette begrensninger av antall tillatelser i et vassdrag eller foreta en fordeling mellom søkere innenfor en biomassegrense som blant annet av miljøhensyn er fastsatt som maksimum for et vassdrag. Per i dag er det ikke fastsatt slike begrensninger. Hvis det blir behov, må de angjeldende fylkeskommuner komme med innspill til Fiskeridirektoratet om dette.

### **3.8.2.3. Tillatelse av stamfisk av laks, ørret og regnbueørret i ferskvann.**

*Hjemmel:* Laksetildelingsforskriften kapittel 5 og kapittel 6.

*Myndighet:* **Fiskeridirektoratet.**

*Begrensning i biomasse:*

Ved forskriftsendring desember 2009 er overskriften i kapittel 5: Særskilt om tillatelse til akvakultur av matfisk og sjø og ferskvann til særlige formål. Stamfisk både i ferskvann og sjøvann reguleres således etter dette kapitlet. **Spørsmålet er imidlertid om begrensningen må følge § 21 eller om det kan fastsettes i det enkelte tilfelle.**

### **3.8.3. Andre arter i sjøvann**

#### **3.8.3.1. Tillatelse til *andre arter enn laks, ørret og regnbueørret***

*Hjemmel:* Tildelingsforskriften for andre arter enn laks, ørret og regnbueørret kapittel 2, se særlig §§ 4 og 7. Regler om avgrensning av tillatelsen, se kapittel 3.

*Myndighet:* Fylkeskommunen

*Begrensning i størrelse:* For matfisk og stamfisk i sjø med merdteknologi er det maks 780 tonn MTB, jf. forskriftens § 12 annet ledd.

Ytterligere begrensninger: Det kan ikke gis tillatelse til akvakultur av fremmede organismer, jf. forskriften § 4 første ledd.

*Avgrensningen* av tillatelser for akvakultur av bløtdyr, krepsdyr og pigghuder fastsettes i det enkelte tilfelle. Avgrensning av tillatelse til blåskjell skal fastsettes i dekar, jf. forskriften § 13 annet ledd.

Tillatelse kan gis for klekking av rogn, produksjon av tidlige livsstadier ment for utsett eller akvakultur av fisk, krepsdyr, bløtdyr eller pigghuder til konsum, jf. forskriften § 4 c).

Se imidlertid en del egne bestemmelser for ulike typer akvakultur innenfor denne bestemmelsen.

*Stamfisk av andre fiskearter* i sjøvann. Viser til brev av [18.05.06 \(06/4534\)](#) og [07.06.06 \(06/4534\)](#).

*Blåskjell.* Viser spesielt til forskriftens § 10a med krav om økonomisk sikkerhetsstillelse.

*Mellomkultur* av for eksempel stort kamskjell for senere utsett i havbeite vil kreve tillatelse etter denne tildelingsforskriften. Utsett av disse dyrene fra mellomkultur til havbeite vil kreve til havbeite, se nedenfor.

### 3.8.3.2. Manntallstillatelser i sjøvann

*Hjemmel:* Tildelingsforskriften for andre arter § 10 tredje ledd.

*Myndighet:* Fylkeskommunen.

Avgrensning i tillatelsen er 65 tonn MTB, jf § 12 tredje ledd.

Fiskere kan søke om tillatelse til oppbevaring av egen fangst som ledd i akvakulturvirkosomhet av sporadisk eller midlertidig karakter.

Forutsetningen er at fiskeren står i manntallet. Tillatelsen kan gis til fiskeren personlig og ikke til juridisk person/selskap da disse ikke kan stå i manntallet.

Gebyr for søknadsbehandling er kr. 3000, jf. gebyrforskriften § 2 annet ledd.

Oppdatert fiskermanntall ligger på Fiskeridirektoratets hjemmesider, [www.fiskeridir.no](http://www.fiskeridir.no), under Tjenester, kulepunkt 8 registre - [lenke](#).

### 3.8.3.3. Tillatelse til fangstbasert akvakultur

Tillatelse for fangstbasert akvakultur av marin fisk i sjøvann.

*Myndighet:* Fylkeskommunen.

*Avgrensning* i tillatelsen er inntil 195 tonn MTB, jf. tildelingsforskriften for andre arter § 12 fjerde ledd.

Fangstbasert akvakultur er næringsutøvelse hvor vill fisk fanges på skånsom måte, lagres en viss tid i restitusjons-/mellomlagringsmerd og så føres til aktuell markestørrelse innenfor en akvakulturtillatelse. Formålet er å øke merverdien av hver fisk, samt sikre jevnere råstofftilgang for fiskeindustrien. Se for øvrig [www.fiskeridir.no](http://www.fiskeridir.no), under fane Brosjyrer Fangstbasert akvakultur

Gebyr for søknadsbehandling er kr. 3000, jf. gebyrforskriften § 2 annet ledd.

### 3.8.3.4. Tillatelse til "put and take"

Tillatelse til "put and take" i sjøvann.

Vi viser til brev fra FKD av [01.06.05](#) og vårt brev til regionene av [17.06.05 sak 04/16320](#) som omhandler fiske i merd, innhegning eller annet avstengt område. Vi har vært i kontakt med FKD om denne type tillatelser, om retningslinjene skal forlenges og om FK i tilfelles skal være rette myndighet. Dette kommer vi [tilbake](#) til.

### 3.8.3.5. Havbeite

Havbeitetillatelser i sjøvann

*Hjemmel:* Havbeiteforskriften kapittel I og II.

*Myndighet:* Fylkeskommunen.

Havbeiteforskriftens kapittel II har egne tildelingsbestemmelser i tillegg til reglene for klarering av lokalitet.

Tildelingene begrenses til havbeite av de to artene *hummer* (*Homarus gammarus*) og *stort kamskjell* (*Pecten maximus*).

Tillatelse til havbeite gis i saksbehandlingsrunder, jf havbeiteforskriften § 5 annet ledd. FKD har bestemt at havbeitetillatelser kan tildeles i runder *inntil* to ganger hvert år.

Hittil har det i hver runde totalt vært lyst ut inntil 5 tillatelser med kamskjell og 5 tillatelser til hummer. Siste runde var høsten 2008. Vi kommer [tilbake](#) til tildelingstidspunkt for neste runder og fordeling av tillatelser.

Av biologiske og miljømessige grunner skal det ikke gis tillatelse til havbeitetillatelser nord for Vestfjorden og ikke tillatelse til havbeite med kamskjell sør for Jæren.

Fra tid til annen får fiskerimyndighetene henvendelser fra personer/foretak som ønsker å sette ut andre akvatiske organismer (enn kamskjell og hummer) på havbunnen, med hensikt å drive gjenfangst når organismene har nådd en viss størrelse. Slike søknader kan ikke behandles etter havbeiteforskriften. En kan imidlertid søke Fiskeridirektoratet sentralt om tillatelse med hjemmel i havressursloven, men her er formålet for slike tillatelser å styrke de naturlige ressurser. Man vil ikke kunne få en eksklusiv gjenfangstrett av den utsatte arten i et definert område, slik man får med havbeitetillatelser.

### **3.8.4. Andre arter i ferskvann**

#### **3.8.4.1. Tillatelse til andre arter enn laks, ørret og regnbueørret**

*Hjemmel:* Tildelingsforskriften andre arter kapittel 2 (særlig § 4 og bestemmelsene om lokalitetsklarering) samt kapittel 3 avgrensning.

*Myndighet:* Fylkeskommunen.

*Begrensning matfisk og stamfisk:* 325 tonn, jf forskriften § 11.

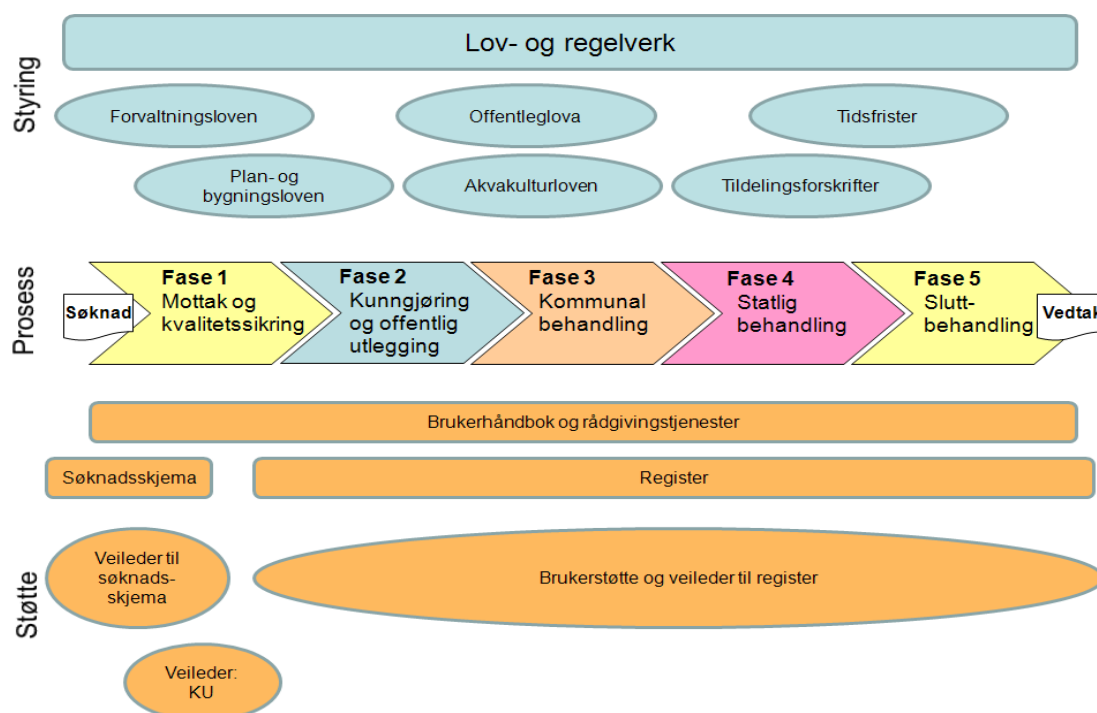
Avgrensning av tillatelse til bløtdyr, krepsdyr og pigghuder fastsettes i det enkelte tilfelle.

Avgrensning av tillatelse til blåskjell skal fastsettes i dekar, jf. 13.

*Ytterligere begrensninger:* Det kan ikke gis tillatelse til akvakultur av fremmede organismer, jf. forskriften § 4 første ledd.

### **3.9. Oppsummering så langt**

Vi har nå skrevet mye om prosessen i saksgangen, hva som styrer denne og hvilken støtte forvaltningen har i arbeidet. I figur x søker vi å visualisere dette.



Figur 7:Styring av, og støtte til prosessen

### **3.10. Spesielle tema**

#### **3.10.1. Ulike driftsformer**

Samlokalisering er et tema i tildelingsfasen og skal derfor behandles av fylkeskommunene. Samdrift foregår i driftsfasen og hører derfor under regionenes myndighetsområde.

##### **3.10.1.1. Samlokalisering**

Samlokalisering er at flere tillatelser får tillatelse på samme lokalitet. (Akvakulturdyrene må holdes i ulike merder/produksjonsenheter). Det må søkes om samlokalisering. Dersom det er ulike innehavere til de tillatelsene som skal samlokaliseres, må det til søknaden også foreligge en samtykkeerklæring, jf. veilederen til søknadsskjemaet pkt. 6.1.6.

Det er også en tildelingssak når det meldes samlokalisering etter laksetildelingsforskriftens § 37. Denne bestemmelsen gjelder bare matfisk. Det skal skrives ut nye dokumenter dersom meldingen ellers kan aksepteres, dvs. ikke for mange lokaliteter og tillatelse ikke vil være i strid med annet regelverk.

Her må det etableres rutiner for samhandling med Fiskeridirektoratets regionkontor ettersom det også kreves ny driftsplan som våre regioner har ansvaret for, jf nedenfor pkt. 3.10.1.4.. I påvente av dette kreves det at fylkeskommunen tar kontakt under behandlingen av tildelingssaken.

##### **3.10.1.2. Samdrift**

Samdrift, jf. akvakulturdriftsforskriften § 49, er en driftsform hvor fisken er i sameie mellom innehavere på samme lokalitet. Dette kan oppstå under drift, og regionene beholder håndteringen av slike meldinger.

##### **3.10.1.3. Maksimalt antall lokaliteter for matfisk av laks, ørret og regnbueørret**

For tillatelse til matfisk av laks, ørret og regnbueørret i sjø er det adgang til å klarere flere lokaliteter per tillatelse. Begrunnelsen er behovet for brakklegging etc. av lokalitetene. Pga. antallsbegrensningen kan en ikke gi flere tillatelser som sådan. En har derfor ordningen med å kunne klarere flere lokaliteter per tillatelse. Etter laksetildelingsforskriften § 34 er det imidlertid begrensning i antall lokaliteter per tillatelse. Hovedregelen er maksimalt fire lokaliteter per tillatelse, men når det er de samme tillatelsene som er klarert på flere lokaliteter, kan hver tillatelse ha klarert opp til seks lokaliteter. Det vises til merknadene til laksetildelingsforskriften § 34 for forståelsen av denne bestemmelsen.

For marine arter er det ikke antallsbegrensning og derfor ikke behov for flere lokaliteter per tillatelse. Her kan en gi ny tillatelse dersom det er behov f.eks. for brakklegging, vekselbruk, etc. av lokalitetene.

##### **3.10.1.4. Driftsplaner**

Godkjenning av driftsplaner og godkjenning av endring skal behandles av regionene, jf. akvakulturdriftsforskriften § 40. Her kreves det godt samarbeid med FK.

### **3.10.2. Begrensninger**

#### **3.10.2.1. Nasjonale laksefjorder/vassdrag**

I den hensikt å verne de viktigste laksebestandene har Stortinget bestemt at det skal være et særskilt beskyttelsesregime innenfor 52 nasjonale laksevassdrag og 29 nasjonale laksefjorder. Dette er nedfelt i en egen forskrift om særskilte krav til akvakulturrelatert virksomhet i eller ved nasjonale laksevassdrag og nasjonale laksefjorder (FOR 2009-06-22 nr 961), som trådte i kraft 1. august 2009 (§10 trer i kraft 1. august 2010).

Forskriften bygger på føringer som er gitt av Stortinget, blant annet i St.prp. nr 32 (2006-2007), og har som hovedformål å innføre strengere krav til rømmingssikring og strengere kontroll av lakselus og annen sykdom innenfor disse utpekte områdene.

### 3.10.2.2. Hardangerfjorden

For Hardangerfjorden gjelder egen instruks av 8. april 2008, jf også laksetildelingsforskriften § 37 siste ledd som må tas hensyn til ved tildelinger.

Det vises også til forslag til forskrift om "særskilte krav til akvakulturrelatert verksemd i Hardangerfjorden".

### 3.10.3. Ulike typer søknader

#### 3.10.3.1. Flytting av tillatelser/driften.

Dagens regelverk åpner *ikke for flytting av tillatelser*. Dette følger også av at tillatelser er gitt for bestemt lokalitet. For matfisk av laks, ørret og regnbueørret kan det være behov for å *få klarert nye eller flere lokaliteter*, f eks få klarert en ny lokalitet og ev. gi opp en eksisterende. Dette medfører at en får anledning til å drifte tillatelsen på andre lokaliteter uten at tillatelsen som sådan flyttes.

For tillatelser uten antallsbegrensning kan det søkes om *ny tillatelse* dersom det er ønskelig å drive på en annen lokalitet.

For tillatelser som er tildelt i ferskvann er det uttrykkelig sagt i laksetildelingsforskriften § 20 annet ledd: *Tillatelse tildelt etter dette kapitlet tillates ikke flyttet til lokalitet i sjøvann*. Begrunnelsen er at tildelingskriteriene varierer og det ikke er antallsbegrensning for akvakulturtillatelser for laksefisk i ferskvann.

Når det gjelder søknad om *drift* over regiongrenser, vises til pkt. 3.8.1.1.

#### 3.10.3.2. Klarering av lokaliteter for tillatelser tildelt i 2002- og 2003 runden

I denne runden ville klarering av lokaliteter utenfor tildelingskommunen være i strid med forutsetningene for tildelingen. Da en fra tid til annen får spørsmål om kommunebindingen fortsatt gjelder, informeres det om at den er endret. Også disse tillatelsene omfattes av de generelle reglene på dette punktet. Se for øvrig brev av FKD av [02.06.04](#) og [13.12.04](#) samt brev fra FKD av [31.10.05 side 2 sak 05/17469-10](#).

#### 3.10.3.3. Søknad om deling av tillatelser

Fra tid til annen får vi henvendelser om deling av tillatelser. Dette har vi langvarig praksis for å ikke tillate. Fylkeskommunen vil uansett ikke ha myndighet til å fatte slike vedtak, og ev. søknader om deling må sendes til Fiskeridirektoratet sentralt.

#### 3.10.3.4. Søknad om endring av art

En tillatelse er gitt til bestemt(e) art(er). Endring av tillatelsen krever søknad. Kravet til søknadsbehandling framgår av søknadsskjemaet og dets veileder. Det er bare de tilfellene som er nevnt i veilederen at en kan fravike de generelle saksbehandlingsreglene.

Begrunnelse for endring fra marine arter til laksefisk er at det er andre brukerkonflikter og miljømessige forhold inkl. økologiske forhold, som må vurderes ved etablering av laksefisk enn ved marine arter. Forvaltningsorganer og interesseorganisasjoner som er opptatt av villaksen har ikke alltid vært like engasjert i søknader til marine arter som om det hadde vært laksefisk. Det samme gjelder også for fiskarlag etc. der en søknad ønskes å endres fra laks til torsk og det viser seg å være viktige fiskeplasser for marine arter.

Når en skal vurdere en slik søknad, må en også foreta en behovsvurdering hos søker.

Ved søknad om endring av art, for eksempel fra torsk til laks, har en ved søknaden i realiteten sagt fra seg tillatelsen til torsk under forutsetning av søknaden om endring til laks blir innvilget.

Torsketillatelsen må derfor slettes i registeret.

### 3.10.3.5. Oppbevaring av tomme merder på lokaliteten

Problemstilling er todelt, a) utplassering av tomme merder og b) oppbevaring av tomme merder som ledd i utskrifning av anlegg, opprydding, venter på godkjenning av søknad etc. Situasjonen under b) er en del av oppryddingsplikten og tas ikke opp her.

Det følger av laksetildelingsforskriften § 29 at en *lokalitet kan ikke benyttes til akvakultur uten at det foreligger klarering av lokaliteten.*

*Ved utvidelse av lokalitetsbiomasse eller areal må det innhentes ny klarering.*

Definisjonen av "akvakultur" følger av laksetildelingsforskriften § 4 og forstås som "produksjon av akvatiske organismer. Som produksjon regnes ethvert tiltak for å påvirke levende akvatiske organismers vekt, størrelse, antall, egenskaper eller kvalitet". Det følger av merknadene til laksetildelingsforskriften § 4 at "Produksjonsbegrepet skal forstås vidt og dekker en rekke ulike aktiviteter, jf. oppramsingen i annet punktum og ot.prp. nr. 61 (2004-2005) side 54 flg. Aktivitet som har til formål å starte opp med akvakultur vil også være omfattet, f.eks. plasseringen av et anlegg på en lokalitet før det settes ut fisk i anlegget". Ordlyden "akvakultur" omfatter etter dette også anlegg som ikke har fisk, men er under oppstart.

Tomme merder er først og fremst en utfordring i kontroll og reaksjonsfasen. Det følger av akvakulturdriftforskriften § 17 – opprydding – at installasjoner kan kun oppbevares på en lokalitet i den grad det skjer som ledd i driften. Videre at ved permanent opphør av drift på en lokalitet skal det sørges for *fullstendig* opprydding, herunder fjerning av installasjoner over og under vann. Se også merknadene til denne bestemmelsen.

Vi nevner likevel dette da det kan komme søknad om plassering av tomme merder f.eks. som oppbevaring etter utskrifning til nytt utstyr. Etter Fiskeridirektoratets praksis innvilges ikke slike søknader.

### 3.10.4. Ekspropriasjon

Fiskeri- og kystdepartementet er klageorgan for vedtak fattet etter oreigningsloven når det gjelder ekspropriasjon til akvakulturformål. Viser til klagevedtak av [22.12.03](#).

### 3.10.5. Tilsagn

I forbindelse med saksbehandling der en benytter "totrinns systemet", jf. 2.3.4.1, fattes det to vedtak; tilsagn (personvalg inkl. tildelingskriterier) og etter klarering av lokalitet fattes vedtak ved at en skriver ut tillatelsesdokumentet.

Utover dette har vi ikke praksis for å benytte tilsagn. Det har ikke vært anledning til å gi tilsagn for klarering av lokaliteter.

Vi viser til brev av [7.10.02](#) til samtlige regiondirektører som har vært gjeldende også etter A-loven.

### 3.10.6. Organisasjoner som høringsinstans

Fra tid til annen har en fått henvendelser fra diverse organisasjoner som ønsker å bli oppført som høringsinstans på søknader om akvakulturtillatelser. Dette er ikke blitt innvilget og i den anledning viser vi til brev til Dyrevernalliansen av [13.09.01](#).

### 3.10.7. Samenes rettigheter

Har samene spesielle rettigheter i forbindelse med søknad/tildeling av akvakulturtillatelser? Dette er spørsmål som har vært oppe flere ganger. Videre har spørsmålet vært oppe om Sametingets rolle ved søknad og tildeling av akvakulturtillatelser.

I denne forbindelsen viser vi til ot.prp nr. 61 (2004-2005) side 44 kap 10 som omhandler folkerettslige forpliktelser.



Se også vårt brev til Fiskerisjefen i Troms av 08.07.09, Fiskeridepartementets brev til Sametinget av 29.10.99, vårt brev til Region Troms av 30.07.03 og vårt notat av 25.11.03. Vi viser også til prosedyre for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og sametinget mottatt 08.06.05. (Spørsmål om dette skal ut?)

### **3.10.8. Diverse typer virksomhet**

#### **3.10.8.1. Kultiveringsanlegg**

Settefiskanlegg utelukkende til kultiveringsformål reguleres i dag av lakseloven, jf. A-loven § 2 fjerde ledd. Tidligere ble disse regulert av oppdrettsloven. For å ha oversikt over plassering av anlegg, fortsatte Fiskeridirektoratet en tid å registrere disse kultiveringsanleggene i havbruksregisteret. I dag er denne ordningen opphørt og disse anleggene er i dag tatt ut av havbruksregisteret.

I dag har fylkesmennene ansvaret for å saksbehandle søknader om tillatelse til slike kultiveringsanlegg, fatte vedtak om inndragning av passive tillatelser, registrere nye anlegg og slette inndratte tillatelser fra sitt register.

Ved søknadsbehandling, vil fylkesmannen sende søknaden til fylkeskommunen for uttalelse om akvakulturinteresser, jf. brev til DN av 06.04.10.

Genbanker. Etablering og drift av genbanker sees på som kultivering, jf. brev av 08.02.94.

#### **3.10.8.2. "Registrerte anlegg"**

Med "registrerte anlegg" menes anlegg som var etablert før den første oppdrettsloven fra 1973.

Det kan muligens forekomme at en oppdager at det drives oppdrett uten at de nødvendige tillatelser er tilstede, for eksempel kan oppdretter hevde at de driver på grunnlag av etablering før 1973 og/eller på grunnlag av registrering. Behandlingen av slike anlegg er forutsatt å være slutført, men i det siste har det likevel dukket opp et tilfelle.

Det kan for eksempel hende at det kommer søknad om *utvidelse* eller *ny lokalitet* for slike anlegg. Slike anlegg vil oppdages ved at det ikke foreligger tildelingsvedtak eller at det ikke er registrert i A-registeret. I så tilfelle har ikke fylkeskommunene myndighet til å behandle denne type saker og de må i tilfelle oversendes Fiskeridirektoratet sentralt.

#### **3.10.8.3. Polykultur**

I Norge er det ikke vanlig å tillate polykultur (flerartskultur). Dette innebærer at en ikke tillater flere arter i samme merd og heller ikke flere arter på samme lokalitet. Forbudet mot polykultur er først og fremst begrunnet i faren for spredning av sykdom mellom artene. Dersom Mattilsynet gir tillatelse til å etablere polykultur, mener vi generelt at en ikke skal være strengere enn mattilsynet

Det ble reist spørsmål om forbudet mot polykultur rammet adgangen til å ha leppefisk i laksemerder. Herfra ble det imidlertid presisert i brev av 04.02.93 at *oppbevaring av leppefisk som biologisk avlusingsmetode skal ikke omfattes av forbudet mot polykultur*.

#### **3.10.8.4. Vannlevende planter.**

Loven omfatter vannlevende planter. Det er imidlertid ikke laget forskrifter og fylkeskommunen har således ikke myndighet til å gi tillatelse til akvakultur av vannlevende planter (omfatter alger, herunder tang og tare). Fiskeridirektoratet sentralt har imidlertid fått delegert myndighet etter lovens § 2.

#### **3.10.8.5. Fremmede arter**

Søknader om akvakultur av fremmede arter tillates ikke, se tildelingsforskriften andre arter

#### § 4.

Når det gjelder *sjørøye* (røye som vandrer ut i sjø), har Fiskeridirektoratet bestemt at en ikke skal tildele tillatelse til akvakultur av røye i sjø utenfor sjørøyas naturlige utbredelsesområde. Iflg. DN er dette nord for Kongsmoen i Nord Trøndelag. Se brev til fiskerisjefene av [2.2.94](#) med vedlegg. Vi vil få utarbeidet **en liste** over arter som ansees som fremmede i forskriftens forstand. Dette vil imidlertid kunne ta litt tid. I mellomtiden oppfordres FK til å ta kontakt med Fiskeridirektoratet dersom behov for slik avklaring oppstår.

#### **3.10.8.6. Kråkeboller**

Fra tid til annen har det vært stor interesse for akvakultur av kråkeboller (flere arter). Interessen har omfattet akvakultur i bur så vel som utsett i det fri. Tidligere var det også diskusjon om hjemmelen.

I dag dekker både A-loven og tildelingsforskriften for andre arter kråkeboller. Ved ev. søknader, skal de vanlige saksbehandlingsreglene følges. Dersom det søkes om å sette ut kråkeboller uten bur eller lignende, er dette å betrakte som havbeite. Havbeiteforskriften omfatter ikke kråkeboller, og slike søknader må derfor avvises.

#### **3.10.8.7. Akvakultur av torsk og annen marin fisk**

I forbindelse med søknadsbehandling og klagebehandling av søknader om torsk, har det vært vurderinger knyttet til bærekraft, foreholdet til gyte- og oppvekstvilkår etc.

IMR ga sin innstilling til FKD [13.12.07 sak 07/20532-1](#).

Fiskeridirektoratet ga sin del innstilling 1 til FKD [13.06.08](#)

Fiskeridirektoratets brev til FKD torskeoppdrett – framtidig forvaltning av [29.08.08 07/20532](#).

Fiskeridirektoratets brev til region Troms om oppdrett og gytefelt, av [29.01.09 sak 09/2999](#).

Fiskeridirektoratet ga innspill til FKD i brev av [15.05.09, 09/10058](#).

Ved forskriftsendring 18.12.2009 ble det vedtatt nye bestemmelser til torskeoppdrett, se tildelingsforskriften for andre arter § 7.1 bokstav a) hvor det sies: "*Lokaliteter for torsk skal ikke etableres i gyteområder for vill torsk*".

#### **3.10.8.8. Predatorsperre**

Vi kommer **tilbake** til dette temaet i den endelige versjonen av brukerhåndboken.

#### **3.10.8.9. Leppefisk**

#### **3.10.8.10. Gebyr**

Søknad om tillatelsen til særlige formål/tildelingsrunder. Det betales gebyr ved søknad. Dersom det gis tilsagn, kan FK gi *en* lokalitet per tilsagn uten nytt gebyr (det gis tillatelse). Hvis det ønskes flere lokaliteter knyttet til tillatelsen, må det betales gebyr på vanlig måte.

Det er ikke gebyrplikt for søknad om dispensasjon. Dette unntaket gjelder bare selve dispensasjonssøknaden. Dersom søknaden innvilges, og dette f.eks. medfører klarering av lokalitet, er det gebyrplikt for lokalitetsklareringen.

# DEL 4 STØTTE

## 4. PROSESSTØTTE

### 4.1. Lenker

#### 1. Lovverk

- 1.1. Akvakulturloven
- 1.2. Dyrevernloven
- 1.3. Forurensningsloven
- 1.4. Havneloven
- 1.5. Matloven
- 1.6. Plan- og bygningsloven
- 1.7. Vannressursloven
- 1.8. Naturmangfoldloven

#### 1. Forskrifter

- 1.1. Laksetildelingsforskriften FOR 2004-12-22 nr. 1798
- 1.2. Tildelingsforskriften for andre arter FOR 2004-12-22 nr. 1799
- 1.3. KU-forskriften av 1.4.2005, hjemlet i plan- og bygningsloven.
- 1.4. Forskrift om samordning og tidsfrister i behandlinga av akvakultursøknader av 18.05.10
- 1.5. Havbeiteforskriften FOR 2003-08-28 nr. 1110
- 1.6. Forskriften for nasjonale laksefjorder FOR 2009-06-22 nr. 961
- 1.7. Forskrift om særskilte tiltak i enkelte områder for akvakulturellert virksomhet, fastsatt 13.10.09
- 1.8. Gebyr og avgift forskriften FOR 2001-12-21 nr. 1597.
- 1.9. Akva-registerforskriften FOR 2005-12-28 nr. 1706.
- 1.10. Eiermessige endringer i selskap FOR 2004-12-22 nr. 1800
- 1.11. Forskrift om særskilte tiltak i enkelte områder for akvakulturellert virksomhet FOR 2009-10-13 nr. 126.
  - 1.11.1. Instruks om Hardangerfjorden av 08.04.08
- 1.12. Akvakulturdriftsforskriften FOR 2008-06-17 nr. 822
- 1.13. Krav til teknisk standard (NYTEK) FOR 2003-12-11 nr. 1490
- 1.14. IK-akvakulturforskriften FOR 2004-03-19 nr. 537
- 1.15. Reaksjoner ved overtredelse FOR 2007-03-29 nr. 361.
- 1.16. Forskrift om utøvelse av fiske i sjøen av 22. Desember 2004 (J-81-2007)
- 1.17. Forskrift om høsting av tang og tare, samt regionale tareforskrifter med angivelse av områder med forbod mot tarehøsting

#### 2. Veiledere

- 3.1. [Veileder til matloven](#)
- 3.2. Miljømyndighetenes veileder
- 3.3. Veileder til KU
- 3.4. Veileder/rettledning havbeitesøknader
- 3.5. Veileder til søknadsskjema
- 3.6. Fellesinstruks til fylkesmennene og Fiskeridirektoratetsregionkontor datert 3.5.05. Denne gjelder fortsatt- [lenke](#).
- 3.7. Merknader til tildelingsforskriften andre arter
- 3.8. Merknader til laksetildelingsforskriften
- 3.9. Merknader til havbeiteforskriften
- 3.10. Forvaltningsplan for tang og tare
- 3.11. Rundskriv T-4/96: Lover og retningslinjer for planlegging og ressursutnyttning i Kystsonen
- 3.12. Veileder Kommuneplanens arealdel, Internettbasert utgave på Miljøverndepartementets hjemmeside.

#### 4. Søknadsskjema

- 4.1. Søknadsskjema flytende anlegg

- 4.2. Søknadsskjema landbaserte anlegg
- 4.3. Søknadsskjema havbeite

## 5. Diverse

- 5.1. Hjemmesider Fiskeridir.no
- 5.2. Hjemmeside imr.no
- 5.3. [www.kystverket.no](http://www.kystverket.no).
- 5.4. Hjemmeside til nærings-, miljø- og andre sentrale organisasjoner
- 5.5. Statistikk
  
- 5.6. Brukerdokumentasjon Akvakulturregisteret
- 5.7. Kvalitetskontrollprosedyrer Akvakulturregisteret
- 5.8. Permanente opplæringstiltak
- 5.9. GIS
- 5.10. Akvakulturregister
- 5.11. Dialog og gjensidig kompetanseutveksling
- 5.12. Behov
- 5.13. Metode
- 5.14. Videre lesing

## 6. Aktuell litteratur

- 6.1. St.meld. nr. 65 (1986-87) Om havbruk
- 6.2. St.meld. Nr. 48 (1994-1995) Havbruk – en drivkraft i norsk kystnæring
- 6.3. NOU 1994:10 Lov om Havbeite
- 6.4. St.meld. nr. 29 (1996-97) Regional planlegging og arealpolitikk
- 6.5. St.meld. nr. 43 (1998-1999) Vern og bruk i kystsona
- 6.6. Ot.prp. nr. 63 (1999-2000) om lov om havbeite.
- 6.7. NOU 2001:7 Betre kommunal og regional planlegging etter plan- og bygningsloven
- 6.8. NOU 2003:14 Betre kommunal og regional planlegging etter plan- og bygningsloven II
- 6.9. "Kystsonoplanlegging - premisser, planlegging, prosess", Juul forlag 2003
- 6.10. Ot.prp nr. 61 (2004-2005) Om lov om akvakulturloven
- 6.11. St.meld. nr. 19 (2004-2005) Marin næringsutvikling – Den blå åker
- 6.12. NOU 2005:10 Ny havressurslov
- 6.13. Innst. S. Nr. 166 (2006-2007)
- 6.14. Ot.prp. nr. 10 om lov om endringer i forvaltningslovgivningen mv. finnes på sidene til Kommunal- og regionaldepartementet (KRD) ([www.regjeringen.no](http://www.regjeringen.no))
- 6.15. St.meld. nr. 12 (D2006-2007) Regional fortrinn – regional framtid finnes også på KRD sine sider
- 6.16. Strategi for en miljømessig bærekraftig havbruksnæring (foreløpig utgave) Fiskeri- og kystdepartementet
- 6.17. Strategi for torskeoppdrett
- 6.18. St.prp. nr. 32 (2006 - 2007) Om vern av villaksen og ferdigstilling av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder.
- 6.19. Naturmangfoldloven
- 6.20. Fakta om skjell som finnes hos NIFES og IMR (HI)  
<http://www.imr.no/temasider/skalldyr/blaskjell/nb-no>
- 6.21. Rapport 6/2007, Fiskeriforskning vedr. prosjektet "Behavioural responses in wild coastal cod exposed to salmon farms: possible effects of salmon holding water – a field and experimental study"